

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนิสิตฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ และนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการฝึกสอนวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน
ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนและการสอนวิชาภาษาไทย
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนและการสอนวิชาภาษาไทย

ความหมายของการฝึกสอน

การฝึกสอนเป็นหัวใจสำคัญในการผลิตครู และเป็นประสบการณ์ที่สำคัญอย่าง
หนึ่งที่นักศึกษาฝึกหัดครูจะขาดเสียมิได้ การฝึกสอนเปิดโอกาสให้นักศึกษานำเอาความ
รู้ภาคทฤษฎีไปใช้ในภาคปฏิบัติ เพื่อศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงและฝึกทักษะในด้านต่าง ๆ
เป็นการเสริมสร้างสมรรถภาพในการเป็นครูในอนาคต (อบรม สนิทบาล และกุลชดี
องค์ศิริพร 2524: 1) เพราะฉะนั้นสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ จึงได้กำหนดการฝึกสอน
ไว้ในหลักสูตรซึ่งผู้เรียนทุกคนจะต้องปฏิบัติตามกำหนดเวลาและหน่วยกิตที่ได้ระบุไว้

คำว่า "การฝึกสอน" นี้ แต่ละสถาบันก็เรียกกันต่างออกไป บางสถาบันเรียก
ว่า "ประสบการณ์วิชาชีพ" หรือ "การฝึกวิชาชีพครู" ซึ่งคำเหล่านี้มีความหมายคล้าย
คลึงกัน จึงมีผู้ให้ความหมายไว้หลายอย่างพอสรุปได้ดังนี้

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2523: 3) ได้กล่าวถึงความหมาย
ของคำว่า "ประสบการณ์วิชาชีพ" ไว้ดังนี้

ประสบการณ์วิชาชีพเป็นวิชาชีพที่ภาคสนาม เพื่อเปิดโอกาสให้นิสิตได้รับประสบการณ์ตรงภายใต้สภาพการณ์ที่เหมือนกับตำแหน่งที่นิสิตจะได้รับการบรรจุเข้าทำงานหลังจากที่นิสิตสำเร็จการศึกษาแล้ว รวมทั้งเปิดโอกาสให้นิสิตได้สังคม ฝึกสอนโดยตรงกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน

ละเมียวุ ลิมอัษร (2506: 1) ให้ความหมายไว้ว่า การฝึกสอนคือ ประสบการณ์ที่สำคัญยิ่งในชีวิตนักเรียนฝึกหัดครู นักเรียนฝึกหัดครูควรจะได้เข้าใจความมุ่งหมายอันแท้จริงของการฝึกสอน บทบาทที่สำคัญของการฝึกสอน หน้าที่ที่พึงมีต่อครูนิเทศกรรมการสอน ตลอดจนความรับผิดชอบที่มีต่อโรงเรียนและต่อเด็ก ความเข้าใจเหล่านี้จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และความมั่นใจในตนเอง ช่วยให้การฝึกสอนดำเนินไปด้วยดี ความศรัทธา ความรู้ และประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกสอน จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ครูในอนาคต

จรรยาทัศน์ พุกกะมาน (1965: 1) ให้ความหมายไว้ว่า "การฝึกสอนหมายถึง ประสบการณ์สูงสุดของการเตรียมอาชีพครู นิสิตฝึกสอนจะให้เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพครูที่ถูกต้อง และเป็นการมีส่วนร่วมในการสร้างประสบการณ์ใน 1 เทอม เพื่อทำงานกับเด็กนักเรียนและบุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียน"

นพพร พานิชสุข (ม.ป.ป.: 7) ให้ความหมายไว้ว่า

การฝึกสอน คือประสบการณ์ตรงที่มหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยจัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าไปสัมผัสกับนักเรียน โรงเรียน ครูอาจารย์ ตลอดจนบุคลากรในโรงเรียน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ตลอดจนรู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ในอันที่จะเกิดทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูในอนาคต

จากความหมายของการฝึกสอน หรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดังกล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การฝึกสอน หรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้นก็คือ การที่ทางสถาบันฝึกหัดครูส่งนิสิตนักศึกษาออกไปสอนหรือปฏิบัติงานตามโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้มีประสบการณ์ และให้เห็นสภาพการทำงานที่แท้จริงของผู้ที่ประกอบอาชีพครู

จุดมุ่งหมายของการฝึกสอน

การบริหารงานที่ดีย่อมต้องมีจุดมุ่งหมายอันเด่นชัดแจ่มแจ้ง แม้ว่าจุดมุ่งหมายจะเป็นสิ่งที่อาจปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมได้เสมอก็ตาม แต่จุดมุ่งหมายก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินงานทุกสาขาเป็นสิ่งที่มิได้โดยตรงต่อการดำเนินงานและการบรรลุขององค์การ (สมพงษ์ เกษมสิน : ม.ป.ป.: 85)

ดังนั้นในการจัดการฝึกสอนก็จำเป็นต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนว
กำหนดทิศทางการดำเนินให้ไปสู่เป้าหมายอย่างถูกต้องและได้ผล

สำหรับคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2523: 7-8) ได้กำหนด
จุดมุ่งหมายเฉพาะของการฝึกสอนไว้ว่า เพื่อเปิดโอกาสให้นิสิตฝึกสอน

1. ได้ประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับนักเรียน
2. ได้ศึกษาการจัดและการบริหารโรงเรียนอย่างใกล้ชิด
3. ได้เห็นปัญหาที่แท้จริงของโรงเรียน และคิดค้นหาวิธีแก้ไขปัญหาเฉพาะ
หน้าเป็นราย ๆ ไป
4. ได้ทดลองปฏิบัติตามทฤษฎีที่ได้เรียนมา และรู้จักยืดหยุ่นบ้าง โดยอาศัย
ปัญหาที่เกิดขึ้น และความจริงที่เกี่ยวกับนักเรียนเป็นรากฐาน
5. ปรับตัวให้เข้ากับสังคมในฐานะที่เป็นครู
6. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนิสิตฝึกสอน นักเรียน ครู อาจารย์
และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในสถาบันฝึกสอน
7. เผยแพร่เกียรติคุณ และชื่อเสียงของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และของ
นิสิตเอง โดยยึดมั่นในการทำความดี ในค่านิยมปฏิบัติงาน และการปรับตัวให้เข้ากับ
ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในโรงเรียน
8. ดำเนินงานภายใต้ระเบียบข้าราชการครู และการนิเทศของทางสถาบัน
ฝึกสอนและทางคณะครุศาสตร์
9. ส่งเสริมความเจริญงอกงามทางส่วนบุคคลของตัวเอง (Personal growth)
เพราะในการช่วยให้ผู้อื่นเจริญเติบโตขึ้น นิสิตมีโอกาสช่วยตนเองได้อย่างมากด้วย
10. แสดงความเป็นผู้นำในชั้นที่ฝึกสอน โดยการทำหน้าที่เป็นครูของนักเรียน
และขณะเดียวกันก็ได้แสดงความเป็นผู้ร่วมงานที่ดี โดยช่วยเหลือเพื่อนนิสิต และอาจารย์
นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนทำหน้าที่สอนนักเรียน
11. ได้ศึกษาความเข้มแข็งและความอ่อนแอในเรื่องบุคลิกภาพของตนเอง
และเพื่อนนิสิตด้วยกัน

13. ใ้ฝึกทัวให้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการเตรียมงาน และรู้จักแบ่งเวลาทำงานได้เหมาะสม

มหาวิทยาลัยศิลปากร (สมบัติ แสงรุ่งเรือง และประถม แสงสว่าง : 2521:

1 - 2) ใ้กำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะของการฝึกสอนไว้ว่า

1. เพื่อให้นักศึกษาได้ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับนักเรียนและบรรยากาศในห้องเรียน
2. เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสทดลองทฤษฎีทางการศึกษาที่ใ้เรียนมาแล้ว
3. เพื่อให้นักศึกษาใ้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของครู
4. เพื่อให้นักศึกษาใ้ศึกษาระบบการบริหารและการจัดโรงเรียน
5. เพื่อให้นักศึกษาใ้เห็นปัญหาอันแท้จริงของโรงเรียนรวมทั้งวิธีการแก้

ปัญหา

6. เพื่อให้นักศึกษาใ้ห้มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก

เด็ก

7. เพื่อให้นักศึกษาใ้รู้จักปรับตัวเองเข้ากับสังคมในฐานะเป็นครู

8. เพื่อให้นักศึกษาใ้ดำเนินงานด้วยการสอนและอื่น ๆ ภายใ้ระเบียบ

ข้าราชการครูและการนิเทศของโรงเรียนและอาจารย์นิเทศ

9. เพื่อใ้ทักษะศึกษาศาสตร์สามารถประเมินผลคุณภาพของนักศึกษา เพื่อ

พิจารณาหาทางแก้ไขใ้โอกาสต่อไป

จุดมุ่งหมายการฝึกสอนที่คณะกรรมการพัฒนาโครงการฝึกสอน กรมการฝึกหัด

ครู (2521: 1 - 2) กำหนดไว้มีดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษาใ้นำสิ่งที่ใ้เรียนใ้ในวิชาการศึกษา จิตวิทยา และวิธีสอนไปทดลองปฏิบัติเป็นการประสานระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
2. เพื่อให้นักศึกษาใ้มีโอกาสทดลองสอนภายใต้การนิเทศ
3. เพื่อให้นักศึกษาใ้มีชีวิตอยู่ในห้องเรียน และโรงเรียนจริง ๆ คู่กันเคยกับบรรยากาศ เข้าใจหน้าที่ของครู คู่กันเคยกับนักเรียน ศึกษาและใ้ใช้วัสดุอุปกรณ์จากแหล่งต่าง ๆ มีความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนและชุมชนที่ไปทำการฝึกสอน

4. เพื่อให้นักศึกษาได้ประเมินตนเองว่ามีความเหมาะสมในการเป็นครูหรือไม่เพียงใด ซึ่งจะประเมินได้ในด้านบุคลิกภาพ ความรักเด็ก ความเข้าใจ ความต้องการของเด็ก ความภูมิใจในอาชีพ ความตั้งใจจะส่งเสริมอาชีพ ให้ก้าวหน้าเป็นที่ยกย่องนับถือของบุคคลทั่วไป นอกจากนั้นยังเป็นโอกาสให้สร้างบุคลิกภาพของครูให้แก่ตนเองด้วย

สำหรับจุดมุ่งหมายการฝึกสอน ตามทัศนะของ คิวอร์ (Devor 1970 : 6 - 9) มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างและการจัดระบบการศึกษา
2. เพื่อให้นักศึกษาได้ปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับการที่จะเป็นครูที่ดีในอนาคต
3. เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกการนำเทคนิค วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ไปทดลองใช้
4. เพื่อให้ศึกษามีความสามารถในการเลือกใช้อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน
5. เพื่อให้นักศึกษาฝึกการมีมนุษยสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น
6. เพื่อให้นักศึกษาฝึกใช้เทคนิคการวัดผล และประเมินผล

นอกจากนี้ พีเรส (Pires 1969 : 8 - 9) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกสอนจากการที่ยูเนสโกได้จัดให้สถาบันฝึกหัดครูภาคพื้นเอเชีย มหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ ทำการสำรวจแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการฝึกหัดครูในสถาบันฝึกหัดครูประถมศึกษานานาชาติในทวีปเอเชีย โดยการส่งแบบสอบถามไปยังประเทศต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย จำนวน 16 ประเทศ ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สรุปวัตถุประสงค์ของการฝึกสอนได้ 6 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนาความสามารถของนักศึกษาฝึกสอนในการที่จะนำเอาทฤษฎีต่าง ๆ ทั้งหมดที่เรียนมาปฏิบัติ
2. เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาฝึกสอนมีความเข้าใจที่ดีและสมบูรณ์เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก
3. เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาฝึกสอนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดกว้างขวาง และมีความคิดริเริ่มในการทำงาน
4. เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาฝึกสอนเข้าใจบทบาทที่แท้จริงของครูเมื่อออกไปปฏิบัติงานโดยการเรียนรู้จากประสบการณ์ของการเป็นนักศึกษาฝึกสอน
5. เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาฝึกสอนเข้าใจถึงภาระหน้าที่ของครูที่จะต้องปฏิบัติโดยให้เขามีโอกาสคุ้นเคยกับสภาพที่เป็นจริง และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน
6. เพื่อพัฒนานักศึกษาฝึกสอนในเรื่องทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ และการสร้างมนุษยสัมพันธ์ซึ่งจะช่วยให้สามารถทำงานร่วมกับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน และประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

จากจุดมุ่งหมายของการฝึกสอนตามที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องและเป็นไปในลักษณะเดียวกันคือ ต้องการให้นักศึกษาฝึกสอนได้นำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนในห้องเรียนไปใช้ปฏิบัติจริง ต้องการให้นักศึกษาได้ตรวจสอบความสามารถบุคลิกภาพของตนตลอดจนทัศนคติของการเป็นครู เพื่อการปรับปรุงแก้ไขก่อนออกไปประกอบอาชีพจริง ทั้งยังต้องการฝึกให้นักศึกษาฝึกสอนได้รู้จักแก้ปัญหา สามารถทำงานร่วมกับคนอื่น และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุก ๆ คนที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบของการฝึกสอน

ปัจจุบันนี้สถาบันที่ผลิตครูในระดับปริญญาตรี คือ วิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง

และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ดังรายชื่อต่อไปนี้

1.	คณะครุศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2.	คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์
3.	คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4.	คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัย เชียงใหม่
5.	คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
6.	คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยศิลปากร (วิทยาลัยเซนต์แมรี่)
7.	คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
8.	คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี)
9.	คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
9.1	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	ประสานมิตร
9.2	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	ปทุมวัน
9.3	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	บางแสน
9.4	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	บางเขน
9.5	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	พลศึกษา
9.6	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	พิษณุโลก
9.7	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	มหาสารคาม
9.8	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	สงขลา

สถาบันเหล่านี้ต่างก็ผลิตครูให้แก่สังคม จึงมีความจำเป็นที่จะมีการฝึกสอนหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้สภาพความจริงของการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ และเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เป็นครู เพื่อจะได้เตรียมตัวไปประกอบอาชีพในอนาคต

คำว่าประสบการณ์วิชาชีพนี้เป็นคำที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเริ่มใช้มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2518 (อัครา ประไพตระกูล : 2522 : 1) ส่วนสถาบันอื่น ๆ บางแห่งยังคงเรียกว่า การฝึกสอน สำหรับรูปแบบของการฝึกสอนหรือ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพในแต่ละสถานะนั้น มีจุดมุ่งหมายเหมือนกันคือ ต้องการให้นักศึกษาได้ประสบการณ์วิชาชีพก่อนที่จะจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวนหน่วยกิตของรายวิชานี้ 6 - 8 หน่วยกิต เป็นวิชาบังคับของนักศึกษาปีสุดท้ายของแต่ละสถาบัน

ในการฝึกสอนหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนี้ ทุกสถาบันเป็นผู้คัดเลือกโรงเรียนที่จะจัดส่งนักศึกษาไปฝึกตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยทำการสำรวจโรงเรียนที่มีคุณภาพที่จะสามารถให้นักศึกษาที่ไปฝึกได้ประสบการณ์ที่ดีมีคุณค่าอย่างแท้จริง เพราะประสบการณ์ในครั้งนี้จะช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสปรับปรุงบุคลิกภาพและความสามารถในด้านต่าง ๆ ของตนเอง

การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือการฝึกสอนในสถาบันต่าง ๆ นั้นแต่ละสถาบันจะจัดให้นักศึกษาได้ฝึกตามสาขาวิชาเอกและโท และระยะเวลาในการฝึกสอนหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน กล่าวคือวิทยาลัยครูจะใช้เวลาฝึกสอนประมาณ 10 - 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 8 - 12 ชั่วโมง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใช้เวลาฝึกสอนครึ่งทวิภาค (8 สัปดาห์) สัปดาห์ละ 8 - 12 ชั่วโมง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ใช้เวลาฝึกงานตลอดทวิภาค (16 สัปดาห์) สัปดาห์ละ 12 - 15 ชั่วโมง สำหรับนิสิตหลักสูตร 4 ปี และครึ่งทวิภาคหลัง (8 สัปดาห์) สัปดาห์ละ 12 - 15 ชั่วโมง สำหรับนิสิตหลักสูตร 2 ปี ส่วนคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยอื่น ๆ นั้นใช้เกณฑ์ฝึกสอน 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 8 - 12 ชั่วโมง สำหรับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ใช้วิธีให้ผู้เรียนเข้ารับการอบรมเข้มชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ ระยะเวลาประมาณ 5 วัน โดยจัดทำตามศูนย์ต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย (นภาลักษณ์ สุวรรณธาดา 2526 : สัมภาษณ์)

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน

การฝึกสอนจะบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ของประกอบควมบุคลากรหลายฝ่ายด้วยกัน แต่ที่สำคัญจะขอกล่าว เฉพาะบุคลากรที่ปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดกับการฝึกสอนเพียง 3 ฝ่าย คือ

1. อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะ
2. อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน
3. นิสิตฝึกสอน

อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะ

อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะ คือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนของคณะครุศาสตร์ ออกไปดูการฝึกสอนของนิสิตฝึกสอน มีหน้าที่นิเทศ แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นิสิตฝึกสอน ทุกท่าน ขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างโรงเรียนฝึกสอนและคณะครุศาสตร์ ด้วย อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนมีปัญหาคือส่งสัยอะไรก็อาจซักถามขอเท็จจริงหรือขอ คำปรึกษาจากอาจารย์นิเทศก์ได้โดยตรง (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ 2523:

10)

อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป ทำการนิเทศทุกสาขาวิชาที่นิสิตฝึกสอน ให้การ นิเทศการสอนทั่วไป และคอยให้คำแนะนำดูแลช่วยเหลือนิสิตแก้ปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนให้ คำปรึกษาหารือแก่นิสิตฝึกสอนตลอดช่วงระยะเวลาที่นิสิตทำการฝึกสอนอยู่ในโรงเรียน

2. อาจารย์นิเทศก์ประจำวิชา จะทำการนิเทศเฉพาะวิชาที่นิสิตฝึกสอน เช่น วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา เป็นต้น อาจารย์นิเทศก์ประจำวิชานี้มี หน้าที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำแก้ปัญหาทางด้านวิชาการโดยเฉพาะ

คุณสมบัติของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะ

การเลือกอาจารย์ที่จะออกไปทำหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศก์ให้นิสิตฝึกสอนเป็น สิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้นสถาบันฝึกหัดครูไม่ว่าในระดับมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยใด ๆ ก็ตาม จำต้องเห็นความสำคัญของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะ ตลอดจนพิจารณาเลือกสรร อาจารย์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม เพื่อให้การฝึกสอนของนิสิตบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

นพพร พานิชสุข (ม.ป.ป.: 13 - 14) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติที่พึงมีของอาจารย์ นิเทศก์ฝ่ายคณะ ดังต่อไปนี้คือ

1. ก้านคุณวุฒิ อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะจะต้องมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับ ปริญญาตรี ถ้าหากสูงกว่าปริญญาตรี คือ ปริญญาโท หรือปริญญาเอกก็จะดีไม่น้อย ทั้งนี้ เพราะอย่างน้อยก็มีประสบการณ์เบื้องต้นในการศึกษาเพื่อปูพื้นฐานในด้านการศึกษาเป็น อันดับแรก นอกจากนี้ถ้าเคยผ่านการศึกษาระดับที่เกี่ยวกับวิชานิเทศการสอนมาก่อน ก็จะช่วยเสริมสร้างให้มี ความรู้ ความเข้าใจในวิชานิเทศการสอนโดยตรง จะมีส่วนสนับสนุน ส่งเสริมเพิ่มพูนให้การนิเทศนักศึกษาฝึกสอนดำเนินไปอย่างดี ตลอดจนยังเป็นผลสะท้อน

ให้นักศึกษาฝึกสอนได้รับประโยชน์โดยตรงจากการนิเทศของอาจารย์ยิ่งขึ้นอีกด้วย

2. ด้านประสบการณ์ ควรมีประสบการณ์ด้านการสอน หรือผ่านการสอน
ในวิชาที่จะนิเทศมาอย่างน้อย 1 - 3 ปี

3. ด้านคุณสมบัติอื่น ๆ เช่น มีความรู้และมีความเข้าใจตัวนักเรียนเป็น
อย่างดี มีความรับผิดชอบต่องานนิเทศการฝึกสอน ใช้วิธีนิเทศการฝึกสอนด้วยเหตุผล
และด้วยสติปัญญา

วิทยาลัยครูอุดรธานี (2515: 21 - 24) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณสมบัติที่ดี
ของอาจารย์นิเทศกฝ่ายคณะ ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์อันดีเยี่ยม
2. เป็นผู้มีความรู้ในด้านวิธีสอนวิชาเฉพาะเป็นอย่างดี
3. เป็นผู้มีความรู้ด้านวิชาการต่าง ๆ เป็นอย่างดี และกว้างขวาง
4. เป็นผู้ที่เคยผ่านการเป็นครู หรือผู้สอนในระดับนั้น ๆ
5. เป็นผู้ที่สอนดี และสามารถสาธิตการสอน หรือแสดงการสอนให้คนอื่น

ดูได้

6. เป็นผู้มีวินัยในตนเองเป็นอย่างดี
7. ต้องเป็นผู้ที่ใฝ่ศึกษาหาความรู้ เรื่องหลักสูตรในระดับที่ส่งนักเรียนฝึกสอน

ออกไปสอนเป็นอย่างดี

8. ต้องเป็นผู้มีความรู้ในการวิจัยและประเมินผล
9. ต้องเป็นผู้รู้จักใช้คำพูดและวิธีการที่เหมาะสมในการให้คำแนะนำ
10. ต้องมีความรู้ในด้านจิตวิทยา

ชิปลา (สฤษดิ์ โสคติวิท, ฉบับแก้ไข 2521: 57 - 58) ได้กล่าววาทะ

อาจารย์นิเทศกฝ่ายคณะ ควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. เคยเป็นครูประถมศึกษามาไม่น้อยกว่า 2 ปี
2. เข้าใจบทบาทของอาจารย์คนอื่น ๆ ในเรื่องโครงการที่ให้การศึกษา

สำหรับครู

3. เข้าใจถึงโครงการต่าง ๆ ตัวเจ้าหน้าที่ และปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน

ฝึกสอน

4. จะต้องเป็นผู้ศึกษาในเรื่องของการสอนและการเรียน และสามารถที่จะวิเคราะห์ตรวจสอบ และเข้าใจถึงการสอนในแง่ที่เหมาะสมกับการเรียน

5. จะต้องรับหน้าที่อย่างเต็มที่ ในโอกาสที่จะได้ทำหน้าที่เป็นอาจารย์
นิเทศก์

6. จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง และนำเอาความคิดใหม่ ๆ มาปฏิบัติ

7. มีความเข้าใจอันดีในเรื่องการฝึกสอน และมีความรู้กว้างขวางเกี่ยวกับ

โครงการและการฝึกสอน

8. แสดงทักษะในการเป็นผู้นำเมื่อเวลาทำงานร่วมกับผู้อื่น แสดงความสามารถที่จะทำงานให้โดยผลกับคนในทุกระดับชั้นความรู้ ไม่ว่าจะป็นงานที่ทำในลักษณะตัวต่อตัว หรือทำกันเป็นกลุ่ม

9. ทำตัวให้ก้าวหน้าในเรื่องความรู้ของตนเองอยู่เสมอ

10. เป็นผู้สนใจศึกษาการสอนที่คั้งในระดัับประถมและระดับวิทยาลัย

หน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะ

การฝึกสอนของนิสิตจะดำเนินไปได้ดีที่มีประสิทธิภาพก็ขึ้นอยู่กับอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะ ซึ่งจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบอื่นควบคู่กันไป นั่นก็คือ หน้าที่และความรับผิดชอบอันเป็นปัจจัยสำคัญมาก

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2526: 10) ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะไว้ดังนี้

1. นิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนิสิตให้สอดคล้องกับนโยบายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะครุศาสตร์ และของสถาบันฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2. ตรวจสอบข้อบกพร่องเตรียมการสอนของนิสิต พร้อมทั้งอธิบายให้นิสิตเข้าใจ

3. สังเกตการสอนในชั้นเรียน และบันทึกผลการนิเทศการสอนแต่ละครั้ง

เพื่อติดตามพัฒนาการทางการสอนของนิสิต

4. พบนิสิตเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เพื่อรับทราบปัญหาในการฝึกปฏิบัติงานของนิสิตร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน เพื่อให้การนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์ตรงกัน

5. พบปะปรึกษาหารือเกี่ยวกับผลการฝึกปฏิบัติงานของนิสิตร่วมกับอาจารย์

นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน เพื่อให้การนิเทศบรรด่วัตถุประสงค์ตรงกัน

6. ส่งเกตพฤติกรรมทั่วไปนอกชั้นเรียนของนิสิตฝึกสอนแล้วบันทึกผลพัฒนาการ คานทาง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
7. พบกับผู้บริหารโรงเรียน เพื่อรับทราบนโยบายเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ และเพื่อสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีตามโอกาสอันควร
8. ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิต เป็นระยะตามที่กำหนดไว้ใน แผนการปฏิบัติงานและการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
9. เข้าร่วมการประชุมนิเทศ และการสัมมนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
10. สรุปปัญหาและขอเสนอแนะให้คณะกรรมการดำเนินการประสบการณ์ วิชาชีพ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นพพร พานิชสุข (ม.ป.ป.: 15 - 18) กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของ อาจารย์นิเทศก์ไว้ดังนี้

1. ให้คำแนะนำ ชี้แจง ตลอดจนให้คำปรึกษาหารือรวมไปถึงการให้กำลังใจ ในทุกด้านแก่นักศึกษาฝึกสอน
2. เป็นผู้ประสานงานระหว่างโรงเรียนฝึกสอนกับคณะศึกษาศาสตร์หรือวิทยาลัย ครูต่าง ๆ
3. ให้คำปรึกษาแก่อาจารย์พี่เลี้ยงเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของการฝึกสอน
4. รับผิดชอบเกี่ยวกับการประชุมปรึกษาหารือตลอดระยะเวลาที่ทำการฝึกสอน
5. ประเมินผลการฝึกสอนของนักศึกษา

กรมการฝึกหัดครู (2521: 66-67) ได้กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของ อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะ โดยแบ่งออกไว้ ดังนี้

1. งานทั่วไป
  - 1.1 ติดต่อกับครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ คีขตชชการอำเภอ นายอำเภอ ก่อน ส่งนักเรียนเข้าฝึกสอน
  - 1.2 จัดแบ่งนักเรียนฝึกสอนออกไปฝึกสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ ตามความ เหมาะสม แล้วแจ้งให้นักเรียนฝึกสอนทราบเพื่อเตรียมตัว
  - 1.3 นำนักเรียนฝึกสอนไปยังโรงเรียนที่กำหนดไว้

1.4 ประสานงานระหว่างวิทยาลัย หรือโรงเรียนฝึกหัดครูกับโรงเรียนฝึกสอน

1.5 สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูช่วยการฝึกสอน และนักเรียนฝึกสอน

2. การปฐมนิเทศ

ก่อนจะส่งนักเรียนฝึกหัดครูออกปฏิบัติการสอน อาจารย์นิเทศก์ควรจัดปฐมนิเทศ เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับ

2.1 จุดมุ่งหมายของการออกฝึกสอน

2.2 การสอน การทำ การแสวงหา และการใช้อุปกรณ์การสอน

2.3 งานประจำชั้น

2.4 การปกครองนักเรียน

2.5 สถานการณ์อื่น ๆ ที่นักเรียนฝึกสอนจะได้พบในโรงเรียนฝึกสอน

2.6 การทำงานร่วมกับครูพี่เลี้ยง ครูประจำการ และครูใหญ่

2.7 หลักเกณฑ์การวัดผล และประเมินผลการฝึกสอน

3. การนิเทศการสอน

3.1 ดูแลนักเรียนฝึกสอนในการปฏิบัติงาน และในการประพฤติตนให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องควร

3.2 ทราบบันทึกการสอน ตรวจสอบการศึกษาค้นคว้าเป็นรายบุคคลของนักเรียนฝึกสอน

3.3 แนะนำแหล่งความรู้ที่จะค้นคว้า แนะนำวิธีสอน คู่มือการสอน ให้แก่นักเรียนฝึกสอน

3.4 ประชุมปรึกษาหารือกับครูผู้ช่วยการฝึกสอนและนักเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน

3.5 เป็นผู้ให้คำแนะนำ และแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนแก่นักเรียนฝึกสอน และครูผู้ช่วยการฝึกสอน

3.6 สนับสนุนให้นักเรียนฝึกสอน ช่วยทำกิจกรรมร่วมหลักสูตรที่จัดขึ้นในโรงเรียนฝึกสอน

3.7 หากความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการฝึกสอน พยายามหาวิธีที่จะแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ

4. การประเมินผลการฝึกสอน

4.1 อาจารย์นิเทศก์มีหน้าที่โดยตรงในการประเมินผลการฝึกสอนร่วมกับครูผู้ช่วยการฝึกสอน หรือครูใหญ่

4.2 เมื่อเห็นขอบกพร่องในการสอนของนักเรียนฝึกสอน แต่ละครั้งควรเขียนคำแนะนำ และเรียกนักเรียนฝึกสอนมาชี้แจงให้เข้าใจ พร้อมทั้งคิดตามผลว่าดีขึ้นหรือไม่เพียงไร

5. การสัมมนานักศึกษาฝึกสอน

5.1 จัดสัมมนานักศึกษาฝึกสอน หลังจากเสร็จการฝึกสอนแล้ว

5.2 หลังจากสัมมนาแล้ว จัดประเมินผลงานทั้งหมดอีกครั้ง เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการปรับปรุงแก้ไขขอบกพร่องที่เกิดขึ้น และเป็นรากฐานในการปฏิบัติงานต่อไป

อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน

อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน คือ ครูอาจารย์ของสถาบันฝึกสอนตามความเหมาะสมแล้วควรเลือกครูประจำชั้น หรือครูประจำวิชาที่นิสิตจะต้องไปฝึกสอนในชั้นหรือวิชานั้น ๆ เป็นอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน บางครั้งสถาบันก็มอบให้ครูอาจารย์อาวุโสบางคนเป็นอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน ทั้ง ๆ ที่ครูอาจารย์ผู้นั้นมิได้ทำการสอนในชั้นนั้นเลยก็มี ซึ่งในกรณีเช่นนี้ทำให้การฝึกสอนของนิสิตไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ 2523: 13)

คุณสมบัติของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน

อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องการฝึกสอน และต้องทำหน้าที่แนะนำช่วยเหลือนิสิตฝึกสอนอย่างใกล้ชิด เพราะฉะนั้นจึงมีผู้กำหนดคุณสมบัติของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

สมบัติ แสงรุ่งเรือง และประถม แสงสว่าง (ม.ป.ป.: 28-29) ได้กำหนดคุณสมบัติของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนไว้ดังนี้

1. อุทิศตนเพื่ออาชีพครู
2. มีความสนใจที่จะช่วยเหลือในการฝึกสอนของนักศึกษาอย่างแท้จริง
3. เป็นแบบฉบับในด้านความประพฤติ มีศีลธรรม และจรรยาบรรณ
4. มีไมตรีจิตและยินดีร่วมงานกับผู้อื่น
5. ยินดีรับภาระในการช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอน เป็นต้นว่า เตรียมการสอนด้วยกัน และช่วยกันสอนเป็นทีม สหกิจวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพ ฯลฯ
6. เป็นผู้มีความสมบัติของความเป็นครูและสอนดี
7. เป็นผู้ที่มีสัมพันธภาพระหว่างมนุษย์ดี และเป็นผู้สร้างสัมพันธภาพอันดีในหมู่ของเด็ก และครูผู้ร่วมงาน ก่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคี และความเป็นอยู่อย่างผาสุกปรกติ

วิทยาลัยครูจันทระเกษม (2522: 12) ได้กำหนดคุณสมบัติของอาจารย์นี้เทศก์ฝ่ายโรงเรียนไว้ดังนี้

1. มีวุฒิทางครู
2. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
3. มีประสบการณ์ และมีความสามารถในการนิเทศนักศึกษาฝึกสอน ได้เป็นอย่างดี
4. เป็นครูประจำชั้น หรือประจำวิชาที่นักศึกษาจะต้องไปฝึกสอน
5. เห็นความสำคัญ และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการนิเทศการสอน
6. มีประสบการณ์ในการสอน และมีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้เป็นอย่างดี
7. สามารถทำงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนได้เป็นอย่างดี
8. เป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ และมีความสามารถนำเอาทฤษฎีการสอน นวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการสอนได้
9. เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของครูที่ดียังเป็นอย่างดี
10. สามารถนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาประกอบการสอนได้

พวงรัตน์ ไชยศิริ และสุกัญญา ชาริวรรณ (ม.ป.ป.: 6) ได้กำหนดคุณสมบัติของอาจารย์นี้เทศก์ฝ่ายโรงเรียนไว้ว่า

1. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู
2. มีความชำนาญและประสบผลสำเร็จในการสอน
3. เป็นผู้สนใจศึกษาวิธีการสอนใหม่ ๆ ให้ความร่วมมือและสนับสนุนให้นักศึกษาได้ทดลองใช้วิธีการเหล่านั้น
4. ให้ความร่วมมือกับวิทยาลัยในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้โครงการฝึกสอนมีประสิทธิภาพ

ฝึกสอน

5. ร่วมมือกับอาจารย์ที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรมและแก้ปัญหาของนักศึกษา

6. เป็นผู้มีความสุขภาคภูมิใจ รู้จักควบคุมตนเอง มีความเมตตากรุณา มั่นคงสม่ำเสมอ และเป็นผู้นำที่ดี
7. เป็นผู้ที่มีสัมพันธภาพอันดีกับผู้บริหาร เพื่อนครู และนักเรียน
8. เป็นผู้ที่มีแบบฉบับที่ดีในด้านความประพฤติที่ดี มีศีลธรรมและจรรยาครู

หน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายโรงเรียน

อาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทมากในการช่วยให้การฝึกสอนของนิสิตสำเร็จไปได้ดี ความสนใจและความเอาใจใส่ของอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายโรงเรียนที่แสดงต่อนิสิตฝึกสอนนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาหลายสิ่งหลายอย่างในตัวนิสิตฝึกสอน ฉะนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายโรงเรียน จึงควรตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ 2523: 16-17)

1. ให้ความเป็นมิตร และให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้ นิสิตมีความเข้าใจในบทบาทของครูที่ดี
2. อธิบายถึง ความมุ่งหมาย นโยบายของสถาบัน และขอบเขตของงาน
3. ให้ทราบถึงนโยบายและวิธีการที่จะปกครองนักเรียน
4. ให้เข้าใจถึงอำนาจหน้าที่ในการเป็นครู
5. ให้ความช่วยเหลือหากมีปัญหอะไรเกี่ยวกับนักเรียน
6. ช่วยเหลือถึงความสำคัญในเรื่องการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยซึ่งจำเป็นสำหรับสถาบันและตัวครู
7. ช่วยเหลือรู้จักนักเรียนแต่ละคน

8. เป็นตัวอย่างให้แก่นิสิตในการทำงานและการวางตัว รู้จักกาลเทศะ และไม่ก้าวร้าวหน้าของบุคคลอื่น ๆ

9. ให้ทราบถึงแหล่งสื่อการสอนต่าง ๆ ตลอดจนวิธีใช้และวิธีเก็บรักษา

10. ให้รู้วิธีทำรายงานต่าง ๆ

11. ให้รู้ถึงการแบ่งเด็กนักเรียนเป็นหมวดหมู่อย่างเหมาะสม

12. ช่วยอธิบายถึงหลักการสอนและการปฏิบัติตน

13. ให้นิสิตฝึกสอนเข้าใจว่า การวางตัวในฐานะส่วนตัวและฐานะที่เป็นครูควรเป็นอย่างไร

14. เชื้อเชิญให้นิสิตฝึกสอนมีส่วนร่วมเกี่ยวกับค่านางาน หรืองานรื่นเริงในสถาบันและในวงสังคม

15. ให้กำลังใจสนับสนุน ชมเชยในผลงานของนิสิต แม้จะมีการติ๊กให้เห็นว่าเป็นการติเพื่อก่อประโยชน์

16. ช่วยให้นิสิตฝึกสอนคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในสถาบัน

17. สอนให้รู้จักวิทยาที่เกี่ยวกับเด็กที่สอน และเกี่ยวกับการสอน

18. ให้อิสระนิสิตฝึกสอนในการที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนบ้าง โดยให้คำแนะนำตามสมควร

แนะนำตามสมควร

19. ให้นิสิตฝึกสอนรู้ถึงความสำคัญที่จะสร้างความก้าวหน้าให้แก่อาชีพครู

20. แนะนำหนังสือและคู่มือต่างๆ ที่ช่วยให้เป็นครูที่ดี

21. อธิบายถึงความสำคัญของความสัมพันธ์กับสังคมที่เกี่ยวข้อง

22. ช่วยในการวางโครงการสอนและการวัดผลการสอน

23. ช่วยในการสังเกตพัฒนาการของเด็กในทุก ๆ ด้าน

24. ช่วยในการเตรียมการสอน การปกครอง และการวัดผลงานของเด็ก

25. ช่วยเป็นผู้นำในการจัดให้มีกิจกรรมนอกหลักสูตรต่าง ๆ

26. ช่วยให้นิสิตฝึกสอนรู้จักพิจารณาถึงความสามารถของตนเอง

27. มีการประชุมปรึกษากันบ่อย ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ ชิปลา (สุทัศน์ โสคติ์, ยูแอล: 2521: 48 - 51)

ประเทิน มหาจันทร์ (ม.ป.ป.: 16-17) พวงรัตน์ ไชยศิริ และสุกัญญา ชารีวรรณ (ม.ป.ป.: 6 - 8) ได้กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ในเทศกฝ่ายโรงเรียนไว้ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. แนะนำนักศึกษาฝึกสอนแก่นักเรียนในชั้น และบอกให้นักเรียนเห็นความสำคัญของนิสิตฝึกสอน ให้การยอมรับนับถือ
2. แนะนำให้นักศึกษาได้มีความเข้าใจสภาพการเรียน และปัญหาของนักเรียน ตลอดจนการทำงานในชั้น
3. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้สังเกตการสอนของตนเป็นเวลานานingsัปดาห์ก่อนจะลงมือสอนจริง
4. ให้ความรู้ในด้านวิธีสอน การใช้วัสดุทัศนอุปกรณ์ ตลอดจนการวัดผลและอื่น ๆ
5. ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาเกี่ยวกับการทำโครงการสอน บันทึกการสอนและงานประจำชั้นเรียน
6. ให้การแนะนำในด้านการปกครองชั้น การให้รางวัล และการลงโทษ
7. ให้ความอบอุ่นทางใจแก่นักศึกษา โดยเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ให้กำลังใจอย่างใกล้ชิด

นิสิตฝึกสอน

การฝึกสอนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะฉะนั้นนิสิตที่จะออกไปฝึกสอนได้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามที่สถานฝึกหัดครู แต่ละแห่งกำหนดไว้ ส่วนมากก็จะคล้ายกัน คือจะต้องเป็นนิสิตชั้นปีที่ 4 สำหรับหลักสูตร 4 ปี และชั้นปีที่ 2 สำหรับหลักสูตร 2 ปี และนิสิตจะต้องสอบผ่านวิชาการศึกษาทั่วไป วิชาครู และวิชาเอก-โท ตามที่สถานศึกษาแต่ละแห่งกำหนดไว้ สำหรับคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2526: 2-3) ได้กำหนดคุณสมบัติของนิสิตฝึกสอนว่า จะต้องเป็นนิสิตสังกัดคณะครุศาสตร์ ฐานะปีที่ 4 ที่มีพัฒนาการทางบุคลิกภาพอันเหมาะสม มีสุขภาพกายสุขภาพจิตดีพอที่จะฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้ รวมทั้งมีคุณสมบัติทางค่านิยมอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

ก. นิสิตต้องสอบไล่หน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่า 90 หน่วยกิต หรือ $2/3$ ของจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 135 หน่วยกิต

ข. นิสิตต้องสอบไล่ไม่น้อยกว่า $2/3$ ของจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป

ค. นิสิตต้องสอบไล่ไม่น้อยกว่า $2/3$ ของจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาครู และใน $2/3$ ของจำนวนหน่วยกิตดังกล่าว นิสิตต้องเรียนและสอบให้ได้ในรายวิชาต่อไปนี้

411 010	ปฐมนิเทศการศึกษา	3	หน่วยกิต
412 240	การวัดและประเมินผลการเรียน	2	หน่วยกิต
417 214	จิตวิทยาพื้นฐานการศึกษา	3	หน่วยกิต
417 215	จิตวิทยาสำหรับครู	3	หน่วยกิต
418 330	สื่อการสอน	3	หน่วยกิต
-	หลักสูตรและการสอน	3 - 6	หน่วยกิต
-	พฤติกรรมกรรมการสอนหรือปฏิบัติการ	3 - 6	หน่วยกิต
	รวม	20 - 26	หน่วยกิต

ง. นิสิตต้องสอบไล่ไม่น้อยกว่า $2/3$ ของจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาเอกคือ $2/3$ ของแต่ละวิชาเอกและแต่ละวิชาโท ถ้ามี

แนวปฏิบัติสำหรับนิสิตฝึกสอน

ในขณะที่นิสิตออกฝึกสอน นิสิตต้องเผชิญกับสภาพการณ์ต่าง ๆ หลายอย่าง คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2526: 6) จึงได้วางแนวปฏิบัติของนิสิตไว้ดังนี้

1. สำคัญในความเป็นนิสิตครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการรักษาชื่อเสียงและเสริมสร้างเกียรติคุณของสถาบัน
2. มีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับอาจารย์นิเทศก์ และผู้ร่วมงานตลอดจนนักเรียนและบุคลากรอื่น ๆ
3. มีความประพฤติดี พุดจาสุภาพ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ และวางตนเหมาะสมกับกาลเทศะ เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนได้
4. แต่งกายเรียบร้อยไม่ฉัดคอระเบียบและนโยบายของสถาบันฝึกประสบการณ์

วิชาชีพ และ วัฒนธรรมอันดีงามของไทย

5. ศึกษาและปฏิบัติตามระเบียบของข้าราชการครู และกฎเกณฑ์ของสถาบันฝึกประสบการณ์วิชาชีพและคณะครุศาสตร์
6. มีใจกว้าง ยินดีรับฟังคำติชมของอาจารย์ในเทศก์ และพร้อมที่จะปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ
7. วางแผนการสอนอย่างรัดกุมร่วมกับอาจารย์ในเทศก์ และปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ด้วยความเพียรพยายาม เพื่อให้การฝึกปฏิบัติงานบังเกิดผลสมความมุ่งหมาย
8. จัดทำบันทึกเตรียมการสอนเสร็จเรียบร้อย และนำเสนออาจารย์ในเทศก์ ฝ่ายโรงเรียน เพื่อตรวจและแก้ไขให้ดีขึ้น ก่อนปฏิบัติการสอนทุกครั้ง
9. สอนด้วยความตั้งใจจริง เข้าสอนตรงเวลา ไม่วาขาด หรือสาย โดยไม่จำเป็น
10. ศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอนและทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ ให้เป็นที่น่าสนใจ แก่นักเรียนและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้
11. ประเมินผลการเรียนการสอนอย่างยุติธรรม ไม่มีอคติต่อนักเรียนเป็นรายบุคคล
12. สนใจปัญหาของนักเรียน และให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม
13. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน เพื่อช่วยให้เข้าใจนักเรียนเป็นรายบุคคล อันจะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งทางด้านสติปัญญา ค่านิยม และสังคม
14. มีน้ำใจ ร่วมทำงานต่าง ๆ นอกเหนือจากการสอน ตามที่สถาบันฝึกประสบการณ์วิชาชีพมอบหมายให้ด้วยความรับผิดชอบเสมือนกับเป็นครูคนหนึ่งของสถาบันนั้น
15. เคารพในสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น ไม่เปิดเผยเรื่องที่พึงปกปิดของสถาบัน และของผู้อื่น
16. ให้คำแนะนำ และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามสมควร
17. เอาใจใส่ดูแลสุขภาพอนามัยของตนและแนะนำให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี
18. เป็นผู้นำและร่วมงานในกิจกรรมของชุมชนในโอกาสอันเหมาะสม

19. ศึกษาวัฒนธรรมของชุมชนที่ตนเองออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพและปฏิบัติ
คนให้สอดคล้องกับประเพณีนิยมในท้องถิ่นนั้น

20. ประเมินผลพัฒนาการของตนเอง ค่ายใจเป็นธรรมอย่างสม่ำเสมอเพื่อ
ประโยชน์ในการปรับปรุงพฤติกรรมทางการสอนและบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับการเป็นครู
ที่ดีในอนาคต

คณะกรรมการพัฒนาโครงการฝึกสอน กรมการฝึกหัดครู (2521: 79) อบรม
สันทิบาล และกุลชดี อังศ์สิริพร (2525: 9) ได้เสนอแนวปฏิบัติแก่นิสิตฝึกสอน สรุปได้
ดังนี้

1. พยายามสร้างทัศนคติและสร้างพฤติกรรมของตนเองตามแบบอย่างของ
ครูอาชีพ
2. ปฏิบัติตนตามกฎหมายที่วางไว้ ไม่นินทา หรือเปิดเผยเรื่องราวต่าง ๆ
ที่เห็นว่าไม่สมควร
3. มีความสามารถในการปกครองชั้น และให้ความสนใจนักเรียนอย่าง
ทั่วถึง
4. สามารถใช้และเขียนภาษาไทยได้ถูกต้อง
5. มีความรับผิดชอบงานในหน้าที่ของตน
6. ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

หน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตฝึกสอน

เพื่อให้การฝึกสอนของนิสิตประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี นิสิตจึงควร
ตระหนักถึงบทบาท และความรับผิดชอบของคนที่พึงมีต่อสถาบัน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
ดังต่อไปนี้

1. หน้าที่และความรับผิดชอบต่อโรงเรียนฝึกสอน

นิสิตฝึกสอนเปรียบเสมือนเป็นบุคลากรคนหนึ่งของโรงเรียน ตลอดระยะเวลา
เวลาที่ฝึกปฏิบัติตนอยู่ในสถานะนั้น นิสิตจึงควรมีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

1. เคารพและปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียน การไม่เห็นด้วยกับ
นโยบายอย่างหนึ่งอย่างใด ควรแสดงออกอย่างนักวิชาชีพ และไม่ขัดต่อระเบียบ และกฎ

เกณฑ์ของสถาบัน

2. ปฏิบัติตาม เกณฑ์ของสถาบันอย่างเคร่งครัด
  3. ควบคุมรับผิดชอบทรัพย์สินและอุปกรณ์ต่าง ๆ ของสถาบัน
  4. แต่งกายและปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับระเบียบของสถาบัน
  5. หลีกเลี่ยงการนินทาว่าร้ายนักเรียน ครู และบุคลากรของสถาบัน
- เมื่อเกิดปัญหาใด ๆ นั้น ควรปรึกษาและขอความช่วยเหลือจากอาจารย์นิเทศฝ่ายโรงเรียน และอาจารย์นิเทศจากคณะครูศาสตร์เท่านั้น

คนหนึ่ง

6. ร่วมประชุมและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเช่นเดียวกับครู

สภาพ

7. สร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรทุกคนในโรงเรียนอย่างจริงจังและ

อบรม สัมภาษณ์ และกวดขัน องค์สิริพร (2524: 4-5) ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตต่อโรงเรียนฝึกสอน สรุปได้ดังนี้

1. ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ เช่น การลงเวลามา-กลับ การลาป่วยและลากิจกรรมส่วนตัว แต่งกายให้เหมาะสมแบบอย่างของครูที่ดี
2. ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนอื่น ๆ ที่ทางโรงเรียนได้วางไว้
3. ศึกษาให้เข้าใจถึงระเบียบ กฎข้อบังคับของโรงเรียน
4. ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดจนสอนและปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนสุดความสามารถ
5. จงทำตนเองให้เป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ท่านอื่น ๆ โดยเฉพาะอาจารย์นิเทศฝ่ายโรงเรียน

ไบเออร์ และ ไอร์ช (Byers and Irish 1961: 4 - 5) ได้กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตฝึกสอน ที่มีต่อโรงเรียน สรุปได้ดังนี้คือ

1. ศึกษาระเบียบแบบแผน นโยบายของโรงเรียน และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบนั้น
2. ปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมกับทุกโอกาส ตลอดจนสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากร

ทุกคนในโรงเรียน

3. มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตน
4. ไม่วิพากษ์วิจารณ์ หรือกล่าวร้ายนักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียน

2. หน้าที่และความรับผิดชอบต่อผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในโรงเรียน และเป็นผู้ที่ให้ความสะดวกทุก ๆ ด้านแก่นิสิต เพราะฉะนั้นในขณะที่นิสิตไปฝึกสอน จึงควรปฏิบัติต่อผู้บริหารโรงเรียนดังนี้ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ 2523: 19)

1. รายงานตัวต่อผู้บริหารตามระเบียบในวันเริ่มต้นการออกฝึกสอน
2. ปฏิบัติตามนโยบายของสถาบันเสมือนหนึ่งเป็นครูในสถาบันนั้นและรักษาระเบียบวินัยของสถาบันด้วย
3. ศึกษาหาความรู้ความเข้าใจจากผู้บริหารในเรื่องการจัดและบริหารงาน ปัญหาการจัดและบริหารสถาบัน ความรับผิดชอบของครูน้อยต่อครูใหญ่ ความร่วมมือของผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมพิเศษ นโยบายและโครงการของสถาบันในอนาคต
4. เชิญผู้บริหารดูการฝึกสอน เพื่อเป็นแนวทางได้ทราบความคิดเห็นและขอเสนอแนะเพิ่มเติม
5. เต็มใจให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการงานหรืองานอื่นเร่งเร้งของสถาบัน
6. เมื่อการฝึกสอนสิ้นสุดลงแล้ว นิสิตทุกคนควรไปแสดงความขอบคุณในการให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีของสถาบันฝึกสอน

3. หน้าที่และความรับผิดชอบต่ออาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะ

อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะ เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการฝึกสอนของนิสิต อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะจะเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำในเรื่องการฝึกสอน ดูการฝึกสอน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ไขอุปสรรคและขอพบรองต่าง ๆ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของนิสิตฝึกสอนที่จะต้องปฏิบัติต่ออาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะดังต่อไปนี้ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์ 2526: 8)

1. มอบตารางสอนและตารางปฏิบัติงานให้อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะภายใน

สัปดาห์แรกที่นิสิตไปประจำสถาบันฝึกสอน เพื่ออาจารย์นิเทศก์จะได้จัดตารางเวลาทำงาน
ได้เหมาะสมโดยส่งมอบผ่านหัวหน้านิสิตประจำสถาบัน

2. แจ้งให้อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะกรรมการล่วงหน้า ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง
ตารางสอนหรือมีเหตุการณ์ที่ทำให้ต้องงคสอน

3. เมื่อนิสิตมีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้น ควรรีบแจ้งให้อาจารย์นิเทศก์ฝ่าย
คณะกรรมการโดยตรงไปตรงมาและจริงใจ เพื่อขอรับคำแนะนำและความช่วยเหลือทันที

4. ทำบันทึกเตรียมการสอนให้พร้อม เพื่ออาจารย์นิเทศก์จะได้ตรวจแก้
ทุกครั้งทีไปนิเทศก์การสอน

5. เข้าร่วมประชุมร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ทุกครั้งตามที่คณะกรรมการนัดหมาย

6. อำนวยความสะดวกแก่อาจารย์นิเทศก์ที่นิเทศก์การสอนนิสิตสาขา

วิชาอื่น

อบรม สัมมนา และกุลชลี อองคศิริพร (2524: 69) ละเมียด ดิมอักษร
(2506: 4-5) สมบัติ แสงรุ่งเรือง และประถม แสงสว่าง (ม.ป.ป.: 21) ไทกล้า
ถึงหน้าที่ความรับผิดชอบและความสัมพันธ์ของนิสิตฝึกสอนต่ออาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะ
คล้ายคลึงกัน สรุปได้ดังนี้

1. ปรึกษาขอความเห็น และคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะในระหว่าง
เตรียมการสอน

2. เมื่ออาจารย์มาสังเกตการสอน นิสิตจะต้องแสดงสมุดบันทึกการสอน เพื่อ
อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะจะได้ตรวจและบันทึกขอแนะนำตลอดจนการติชมลงในสมุด

3. เมื่อจบการสังเกตการสอนแล้ว ควรจะพบกับอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะ
เพื่อรับทราบขอติชมและการวัดผลการสอน ควรจะแสวงหาขอติชม และคำแนะนำเพื่อนำ
ไปปฏิบัติ

4. ต้องมอบตารางสอนตลอดสัปดาห์ แก่อาจารย์ผู้ประสานงานการฝึกสอน
ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงตารางสอนก็ต้องแจ้งให้ทราบโดยเร็ว

4. หน้าที่และความรับผิดชอบต่ออาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน

อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนมีบทบาทสำคัญที่จะสร้างความประทับใจให้กับ

นิสิตฝึกสอนเกี่ยวกับอาชีพครู การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนิสิตฝึกสอนกับอาจารย์
นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนจึงมีความจำเป็นมาก คณะกรรมาธิการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2526:
7-8) จึงได้เสนอแนะนิสิตฝึกสอนให้ตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์
ฝ่ายโรงเรียนดังนี้

1. แสดงความตั้งใจจริง ที่จะเรียนรู้วิธีการทำงานและให้ความร่วมมือกับ
อาจารย์นิเทศก์อย่างเต็มความสามารถ
2. แสดงให้เห็นว่ามีความเต็มใจที่จะรับฟังความคิดเห็นและคำแนะนำติชม
จากอาจารย์นิเทศก์
3. เตรียมตัวให้พร้อมทางด้านวิชาการ และเทคนิคการสอน โดยการขอคำ
ปรึกษาจากอาจารย์นิเทศก์ก่อนทำการสอนในชั้น
4. ควรปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดกับอาจารย์นิเทศก์ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
5. ควรวางแผนงานอย่างมีระบบร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ และปรึกษาปัญหา
ต่าง ๆ อย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา
6. ตรงต่อเวลาในการสอนและรักษาเวลานัดหมายกับอาจารย์นิเทศก์อย่าง
เคร่งครัด
7. แสดงความกระตือรือร้นและเอาใจใส่การสอน ตลอดจนปฏิบัติงานต่าง ๆ
ที่ทางสถาบันมอบหมายให้ด้วยความเต็มใจ
8. มีสัมมาคารวะต่ออาจารย์นิเทศก์ในฐานะผู้มีอาวุโสและมีประสบการณ์ใน
วิชาชีพสูงกว่าตน

อบรม สันนิบาต และกุลชลี องค์สิริพร (2524: 6) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของนิสิต
ฝึกสอนที่มีต่ออาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนดังนี้

1. ปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำชี้แจงของครูพี่เลี้ยงในเรื่องการสอนการ
ปกครองชั้นหรืออื่น ๆ
2. ปรึกษาครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับการสอน การปกครองนักเรียนเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น
3. ช่วยครูพี่เลี้ยงเตรียมเอกสารประกอบการสอน
4. ช่วยทำสื่อการเรียนการสอน
5. ช่วยตรวจการบ้าน

6. วิทยากรผู้เลี้ยงทำงานอื่น ๆ ที่เห็นสมควร

5. หน้าที่และความรับผิดชอบต่อนักเรียน

นักเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่จะได้รับผลจากระบวนการฝึกสอน โดยตรงจากนิสิต เพราะฉะนั้นนิสิตพึงตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ และปฏิบัติตามหน้าที่ให้ดีที่สุด เพื่อนักเรียนจะได้รับประโยชน์จากการฝึกสอนได้เต็มที่ ผลการเรียนของนักเรียนยอมแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการฝึกสอนของนิสิต ฉะนั้นนิสิตจึงควรคำนึงถึงหน้าที่และความรับผิดชอบที่มีต่อนักเรียนดังนี้ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์ 2526:

8 - 9)

1. ปฏิบัติตนเช่นครูคนหนึ่งของสถาบัน วางตนให้เป็นที่นับถือ รักใคร่และเลื่อมใสทั้งทางวิชาการและบุคลิกภาพ
2. พยายามรู้จักนักเรียนที่ตนจะสอนอย่างทั่วถึง ทั้งในทางวิชาการและความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. ทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนและให้ความช่วยเหลือนักเรียนด้วยความเอาใจใส่ทั้งในและนอกห้องเรียน
4. เตรียมการสอนให้ดีเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนมากที่สุด และคุ้มค่ากับเวลามากที่สุด
5. รักษาความลับของนักเรียนทุกคน และช่วยแนะแนวทางในการแก้ปัญหาแก่นักเรียนด้วยความเต็มใจและจริงใจ
6. ให้ความยุติธรรมและเมตตาปราณีแก่นักเรียนทุกคน

ละเมียด ลิมอักษร (2526: 12-13) ได้กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตฝึกสอนต่อนักเรียนสรุปได้ดังนี้

1. รักเด็กมองเด็กในแง่ดีเสมอ และให้โอกาสเด็กได้แสดงออกทั้งทางความคิดเห็น การพูด และการกระทำ
2. ให้ความเสมอภาคแก่เด็ก โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา และฐานะ
3. เข้าใจความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของเด็กแต่ละคน
4. รู้จักส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์

5. รู้จักจัดให้เด็กได้ทำงานตามความรู้ ความสามารถ
6. เป็นกันเองกับเด็ก ไม่วางตนสูงหรือต่ำเกินไป
7. ศึกษาเด็กแต่ละคน และรักษาเรื่องของเด็กเป็นความลับ
8. ปฏิบัติตนให้เป็นที่น่านับถือรักใคร่ของเด็ก

เบ็ทเชลเดอร์ และ แมคกลาสสัน (Batchelder and McGlassen 1964: 27) ได้เสนอแนะวิธีสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียน สรุปได้ดังนี้

1. ควรจกจำชื่อ เรื่องราว ความสนใจ และความสามารถของนักเรียน
ที่นิสัยฝึกสอน
2. สังเกตพฤติกรรม และลักษณะเฉพาะของนักเรียนแต่ละคน
3. ศึกษาเด็กใหม่มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ อาจดูจากสมุดประจำตัวหรือ
สอบถามจากอาจารย์ที่เทศน์ฝ่ายโรงเรียน

การฝึกสอนวิชาภาษาไทย

ครูทุกคนที่เริ่มสอนใหม่ ๆ เกือบจะกล่าวได้ว่าไม่มีใครที่จะไม่ประหม่า ไม่กลัว ไม่ตื่นเต้น แต่ครูได้เตรียมตัวพร้อม เช่น มีความรู้เพียงพอ ภูมิตำงานครูว่ามีอะไรบ้าง รู้จักกลวิธีสอนดี ความประหม่า วิตกกังวลก็จะลดน้อยลงไป สำหรับการฝึกสอนก็เช่นเดียวกัน ถ้านิสัยฝึกสอนได้เตรียมตัวมาอย่างดี โดยนำสิ่งที่เรียนแล้วมาประยุกต์ใช้ ประกอบกับการสังเกตการสอนของผู้อื่นอย่างใกล้ชิด สิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดเชื่อมั่นใจ และมีความเชื่อมั่นในขณะฝึกสอน การฝึกสอนวิชาภาษาไทยจะประสบผลสำเร็จที่นิสัยควรคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. การเตรียมการสอน

การสอนแต่ละครั้ง ถ้าผู้สอนได้เตรียมการสอนล่วงหน้ามาดี ย่อมทำให้เกิดความมั่นใจ และดำเนินการสอนไปโดยสะดวก ถ้าเตรียมไม่พร้อม ผู้สอนจะเขาสอนอย่างแก่งัญหาและพอมาน ๆ ไป ทำให้การสอนขาดประสิทธิภาพ สำหรับสิ่งที่ผู้สอนควรปฏิบัติในเวลาเตรียมการสอนมีดังนี้

1.1 การทำบันทึกการสอน เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้เป็นครู การทำบันทึกการสอนล่วงหน้าย่อมทำให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจ และสามารถดำเนินการสอนได้เป็นลำดับขั้นตามที่เตรียมไว้ การทำบันทึกการสอน ควรเขียนไว้ให้ละเอียดชัดเจนว่าจะสอนเรื่องอะไร ใช้เวลาเท่าไร มีความมุ่งหมายจะให้นักเรียนรู้อะไร ใช้สื่อการสอนอะไร มีกิจกรรมอะไรที่ครูหรือนักเรียนจะต้องทำ จะวัดและประเมินผลนักเรียนด้วยวิธีไหน

1.2 การเตรียมเรื่องที่จะสอน การเตรียมเรื่องที่จะสอนนั้น ความสำคัญอยู่ที่การใช้ความพยายามในการค้นคว้าและสอบถาม ถ้าเป็นเรื่องยากจะต้องสอบถามผู้รู้และชำนาญเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนให้ละเอียดถูกต้อง โดยใช้เวลาให้มากพอสมควร การค้นคว้านั้นอย่ายึดถือตำราเพียง 2-3 เล่ม ควรใช้หลาย ๆ เล่มมาเปรียบเทียบกัน โดยอาศัยตำราที่พิมพ์หลังสุดเป็นเกณฑ์ การสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น ผู้สอนจะต้องค้นคว้าไปถึงเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของควยพอสมควร เพื่อใช้เป็นพื้นฐานช่วยอธิบายเนื้อเรื่องที่กำลังสอนอยู่ให้ผู้เรียนได้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

1.3 การเตรียมสื่อการสอน การสอนในปัจจุบัน นิสิตฝึกสอนมักจะนึกถึงสื่อการสอนก่อนอย่างอื่น โดยที่ว่าการสอนแบบทันสมัยนั้น ต้องใช้สื่อการสอนเสมอ ความจริงแล้วบทเรียนบางบทไม่จำเป็นต้องใช้สื่อการสอนมาก นักเรียนก็เข้าใจได้ก็ เพราะฉะนั้นนิสิตจะต้องใช้ดุลยพินิจให้ดีในการตัดสินใจด้วยตนเองว่า บทเรียนใดควรจะใช้สื่อการสอน การเตรียมสื่อการสอนนี้ต้องเตรียมเพื่อนำไปใช้จริง ๆ และต้องเตรียมวิธีใช้ไว้ด้วยว่าจะใช้อย่างไร จะใช้เมื่อใด เหมาะกับเด็กหรือไม่ ถ้าได้มีการวางแผนไว้เป็นอย่างดีแล้ว ย่อมใช้ได้ถูกต้องและใช้ได้เหมาะสมเมื่อดมมือสอน

1.4 การเตรียมกิจกรรม กิจกรรมที่ทว่านี้ นิสิตฝึกสอนจะต้องหลับตา มองเห็นภาพของกิจกรรมที่นักเรียนหรือครูจะต้องทำในการดำเนินการสอนไว้ล่วงหน้าว่าอะไรควรอยู่ตรงไหน ใครทำ ผลที่เกิดจากการกระทำจะเป็นอย่างไร อย่างน้อยผู้สอนจะต้องมองเห็นภาพไคกลาง ๆ ถึงสิ่งที่ทำไว้ล่วงหน้า จึงจะทำให้กิจกรรมนั้น ๆ ไคดำเนินไปต่อเนื่องกัน

1.5 การเตรียมการวัดและประเมินผล เมื่อตั้งจุดมุ่งหมายไว้อย่างไร ก็ควรจะได้เตรียมการประเมินผลไว้ว่านักเรียนได้รับความรู้เป็นเนื้อหาตามที่ตั้งความมุ่งหมายไว้หรือไม่ และการประเมินผลนี้ก็อาจประเมินผลตั้งแต่เนื้อหาที่สอนไป การทำกิจ

กรรม ความเข้าใจ ความตั้งใจ การสังเกต หรืออื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

2. การดำเนินการสอน

การดำเนินการสอนภาษาไทยที่ไม่สะดวก ทึดชัด จะทำให้เกิดระเบียบวินัย ในชั้นเรียนได้อย่างดี ดังนั้นครูที่ต้องการดำเนินการสอนภาษาไทยโดยรวบรัด ต้องรู้จักวิธี จัดลำดับชั้นการดำเนินการสอน เช่น รู้จักว่าจะเริ่มต้นบทเรียนอย่างไร ดำเนินต่อไปอย่างไร และจบอย่างไร (ศรีสุภา จริยากุล 2525: 38)

การสอนภาษาไทยตามหลักสูตรในปัจจุบัน จะเน้นให้สอนภาษาไทยโดยให้ เนื้อหา และทักษะทางภาษาดัมพันกัน เพราะฉะนั้นวิธีดำเนินการสอนภาษาไทยให้สัมพันธ์ กัน อาจมีขั้นตอน และวิธีการดังต่อไปนี้ (สุจริต เพ็ชรขอบ และสายใจ อินทร์พรชัย 2523: 73-75)

2.1 ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน อาจจะใช้การฟัง การอภิปราย การซักถาม การอ่านออกเสียงข้อความจากแผนภูมิ การอ่านในใจข้อความจากแผนปลิวที่ครูแจกให้ หรือการเขียนสรุปเนื้อหา เขียนวิจารณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว

2.2 ขั้นสอน การสอนแบบตั้งเดิมนั้น ขั้นสอนนี้ครูมักจะเป็นผู้ทำกิจกรรม แต่เพียงผู้เดียว นักเรียนส่วนใหญ่จะเป็นแค่ผู้ฟัง อย่างไรก็ตามก็มีส่วนร่วมเพียงการตอบคำถาม ของครูเท่านั้น การสอนแบบใหม่เราพยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนให้ มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ฉะนั้นในขั้นสอนนักเรียนจะได้ฝึกทักษะหลาย ๆ ทักษะในขณะเดียวกัน

2.3 ขั้นจัดกิจกรรมประกอบ ในการจัดกิจกรรมประกอบบทเรียนนี้จัดขึ้น เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะภาษาทั้งยังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและเป็น การเน้นให้นักเรียนได้เข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นด้วย ครูอาจจัดกิจกรรม เช่น การจัดอภิปราย การจัดโต้วาที การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมติ การวาดภาพ วาดการ์ตูน การเขียน วิจารณ์ลักษณะนิสัยตัวละคร หรือเหตุการณ์ในเรื่องการอ่านออกเสียง และการอ่านทำนอง เสนาะ การทายปัญหา และเกมการเล่นต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ การตกแต่งป้ายนิเทศ และกิจกรรมอื่นตามที่ครูเห็นสมควร

2.4 ขั้นสรุป ขั้นสรุปเป็นขั้นการสอนที่สำคัญ เพราะทำให้ทั้งผู้เรียนและผู้ สอนเกิดความมั่นใจว่าได้มีความรู้ มีทักษะในเรื่องที่ได้เรียนไปแล้วอย่างแท้จริง โดยปกติ

แล้วครูมักเป็นผู้ทำกิจกรรมชั้นนี้แต่เพียงผู้เดียว ที่ถูกต้องแล้วนักเรียนควรจะได้มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการสรุปทบทวน การสรุปทบทวนนั้น อาจให้นักเรียนทำกิจกรรม เช่น สรุปควยวจา เขียนสรุป ทำสังเขปข้อให้นักเรียนตั้งคำถาม และตอบกันในระหว่างนักเรียนในชั้น เขียนแผนภูมิหรือแผนที่สรุปเนื้อหาที่ได้เรียน อ่านรายงานสรุปเนื้อเรื่องหน้าชั้น

2.5 ขั้นวัดผล การสอบในชั้นนี้ โดยทั่ว ๆ ไปแล้วมักจะเข้าใจว่าเป็นการสอบ หรือเป็นการทำแบบฝึกหัดเท่านั้น แต่กิจกรรมการวัดผลการสอนภาษาไทย อาจทำได้หลายวิธี เช่น การตอบคำถามปากเปล่า การตอบคำถามเป็นข้อเขียน พุคแสดงความคิดเห็นหรือวิจารณ์ลักษณะนิสัยของตัวละคร พุคอภิปรายมโนทัศน์ที่ได้จากเรื่อง เขียนแสดงความคิดเห็น ทำรายการข้อดีข้อเสีย ข้ออาหาร ข้อขนม ข้อผลไม้ ที่ปรากฏอยู่ในเรื่อง ทำรายงานกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย และนำมาอ่านหน้าชั้น แสดงละคร บทบาทสมมติ การจัดอภิปราย การโต้วาที การจัดนิทรรศการ

3. การใช้สื่อการสอน

สื่อการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนภาษาไทยดำเนินไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะสื่อการสอนมีลักษณะพิเศษซึ่งสามารถทำให้เกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่มีความหมาย กล่าวคือสื่อการสอนจะเป็นจุดรวมความสนใจ สามารถเพิ่มความเป็นรูปธรรมและความเป็นจริงต่อการเรียนรู้ สามารถนำเรื่องราวหรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ห่างไกลเข้ามาในห้องเรียนได้ สื่อการสอนจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดมองเห็นความสัมพันธ์ของเรื่องราว หรือสิ่งที่จะเรียนรู้ได้ถูกต้อง และสามารถจดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้นาน

ประเภทของสื่อการสอน

วิรุพท์ ลีลาพฤทธิ (2525: 2525: 23-26) ได้แบ่งสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทวัสดุ (Audio - Visual Materials) ได้แก่กระดานนิเทศ (Bulletin Board), กระดานผ่าสำดี, ของจริง, เทปบันทึกเสียง, เทปบันทึกภาพ (Video - tape), แผนภูมิ (Chart), รูปภาพ, ภาพถ่าย, สไลด์, สมุดภาพ,

การคูณ เป็นต้น

2. ประเภทอุปกรณ์ (Audio - Visual Equipment) ได้แก่ เครื่องฉายภาพ, วิทยุ, เครื่องบันทึกเสียง, เครื่องขยายภาพ เป็นต้น

3. ประเภทกิจกรรม (Activities) ได้แก่ การทดลอง, การเดินละครรำ, การศึกษานอกสถานที่, การจัดนิทรรศการ, การจัดรายการวิทยุ, การสาธิต ฯลฯ

ลำดับขั้นการใช้สื่อการสอน

การใช้สื่อการสอนประกอบการสอนแบ่งเป็น 4 ชั้นใหญ่ ๆ คือ (วิมลศิริ รวบรวม 2522: 37-40)

1. การเลือกสื่อการสอน ในการเลือกสื่อการสอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ

1.1 ตัวผู้เรียน ครูต้องเลือกสื่ออุปกรณ์ให้เหมาะสมกับความเจริญขององศา และวุฒิภาวะของผู้เรียน นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย เพราะผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความสนใจ ดังนั้นเมื่อครูจะสอนเด็กแต่ละชั้น แต่ละวัย ก็ควรจะใช้สื่อการสอนที่ต่างกันไปตามสภาวะของเด็กด้วย

1.2 บทเรียนและจุดประสงค์ของการใช้สื่อการสอนในบทเรียน ครูต้องพิจารณาความที่บทเรียนแต่ละบทควรจะใช้สื่อการสอนช่วงใด และใช้เพื่ออะไร สื่อการสอนนั้น ๆ มีประโยชน์เหมาะสมกับเนื้อหาหรือไม่ การใช้สื่อการสอนแต่ละครั้งมักใช้เพื่อ

1.2.1 นำเข้าสู่บทเรียน

1.2.2 ประกอบการอธิบายเพื่อให้เข้าใจคำอธิบายได้ง่ายขึ้น

1.2.3 ขยายความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

1.2.4 เร้าความสนใจให้เด็กกระตือรือร้น สนใจเรียน

1.2.5 สรุปบทเรียนที่เรียนแล้ว

1.2.6 วัดความรู้ความเข้าใจในบทเรียนที่เรียนไปแล้ว

1.3 ตัวสื่อการสอน ผู้ใช้ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.3.1 สีของสื่อการสอน ควรใช้สื่อการสอนที่มีสีสันสะดุดตา

- 1.3.2 ขนาดของสื่อการสอน ต้องมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนและขนาดห้องเรียนด้วย
- 1.3.3 ความถูกต้องสมบูรณ์ สื่อการสอนจะต้องถูกต้องสมบูรณ์
- 1.3.4 ประเภทของสื่อการสอน ไม่ควรมีหลายประเภทในแต่ละบทเรียน จะทำให้เกิดความยุ่งยากสับสนในการใช้
- 1.3.5 ราคาของสื่อการสอน สื่อการสอนที่ดีควรมีราคาถูก ทำจากวัสดุที่ทำใ้คงอายุ อาจเป็นวัสดุเหลือใช้

2. การเตรียมสื่อการสอน แบ่งได้เป็น 3 ประการคือ

2.1 การเตรียมสื่อการสอนโดยตรง

- 2.1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนใช้สื่อการสอน
- 2.1.2 ศึกษารายละเอียดวิธีการใช้สื่อการสอน
- 2.1.3 ทดลองใช้ก่อนที่จะสอนจริง ๆ
- 2.1.4 เตรียมคำถามเพื่อวัดผล

2.2 การเตรียมตัวผู้เรียน ในการใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องเสียง เครื่องฉาย หรือวิทยากร ครูควรบอกให้นักเรียนทราบล่วงหน้าว่าจะใช้อุปกรณ์อะไรที่ไหน และนักเรียนควรสังเกตสิ่งใดเป็นพิเศษ ในการใช้สื่อการสอนนั้น ๆ นอกจากนี้ควรอธิบายถึงกิจกรรมที่นักเรียนจะต้องทำหลังจากที่ใช้สื่อการสอนนั้นแล้ว

2.3 การเตรียมสถานที่ ครูควรเตรียมสถานที่และสิ่งจำเป็นจะต้องใช้ให้พร้อม

3. การแสดงหรือการใช้สื่อการสอน ในการแสดงหรือการใช้สื่อการสอนเพื่อที่จะให้นักเรียนเข้าใจและได้ประโยชน์เต็มที่ ครูต้องแน่ใจว่า

- 3.1 สื่อการสอนนั้นมีขนาดใหญ่พอที่จะเห็นได้ชัดเจนทั้งชั้น ถ้าเป็นสื่อการสอนที่จะให้ดูเป็นรายตัว ต้องมีจำนวนมากพอ
- 3.2 ถ้าเป็นสื่อการสอนที่ใช้เสียงจะต้องได้ยินชัดเจนทั่วถึง
- 3.3 แสดงให้ดูนานพอที่จะให้ผู้เรียนจำสิ่งสำคัญ ๆ ตามที่ครูแนะนำล่วงหน้าได้

4. การวัดผล เมื่อใช้สื่อการสอนประกอบการสอนแล้ว ครูควรมีการวัดผลเพื่อให้ทราบว่า นักเรียนมีความรู้เพิ่มเติมขึ้นเพียงใด และยังเป็นการวัดด้วยวิธีการใช้สื่อการ

สอนของครูได้ผลดีหรือยังมีข้อบกพร่อง การวัดผลอาจทำได้หลายวิธี เช่น การตอบคำถาม การอภิปรายแสดงความคิดเห็น การทำแบบฝึกหัด การเขียนรายงาน ตรวจสอบผลงาน ของนักเรียน

4. การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน

การจัดกิจกรรมเป็นหัวใจของการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เพราะ คำว่า "กิจกรรม" ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยนั้น จะหมายความถึงการแสดงออกของผู้เรียนซึ่งต้องใช้ทักษะทางภาษาให้ครบ 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน รวมทั้งการฝึกฝนความสามารถในการทำงานเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม (ประสาธต์ อ่อนอก 2522: 20)

ความมุ่งหมายของการจัดกิจกรรม

1. เพื่อให้นักเรียนได้มีการแสดงออกซึ่งความสามารถและความเข้าใจในบทเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และซาบซึ้งในความไพเราะของวรรณคดีไทย
3. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ
4. เพื่อฝึกทักษะการใช้ภาษาไทยทั้ง: การฟัง พูด อ่าน เขียน
5. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้
6. เพื่อส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักเรียน และส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติอย่างกว้างขวางในบทเรียน

ลำดับขั้นในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน

การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนนั้น อาจทำได้ใน 2 ขั้นตอนต่อไปนี้เป็นคือ (ประสาธต์ อ่อนอก 2522: 20-21)

1. การจัดกิจกรรมในชั้นดำเนินการสอน

เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นหลังจากที่ผู้สอนได้เข้าใจผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน จากขั้นนำเข้าสู่บทเรียนแล้ว เติมในขั้นสอนนี้มักจะเข้าใจกันว่าผู้สอนจะใช้วิธีบรรยาย หรืออธิบายเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะสอนให้ผู้เรียนฟัง อาจมีการซักถาม สนทนา หรืออภิปราย กันตามสมควร แต่ในการสอนแบบใหม่เราพยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้นเท่าที่จะทำได้ ฉะนั้นในขั้นสอนนี้ ผู้สอนควรจะได้จัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ เช่นการแบ่งกลุ่มคนกว่า เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะหลาย ๆ ทักษะในขณะเดียวกันไม่ควรจะให้ฟังเพียงอย่างเดียว

2. การจัดกิจกรรมในชั้นกิจกรรมประกอบบทเรียน

เป็นการจัดกิจกรรมในชั้นที่ต่อเนื่องจากขั้นดำเนินการสอน มุ่งจัดให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนทักษะทางภาษาให้มากขึ้น แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ ความสนใจของผู้เรียนต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดจะมีอยู่ในช่วงเวลาจำกัด ฉะนั้นเมื่อครูพบว่าช่วงเวลาใดที่นักเรียนหมดความตั้งใจเรียนแล้ว ก็ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในเรื่องที่เกี่ยวกับบทเรียน และในขณะเดียวกันก็ฝึกทักษะการใช้ภาษาเพิ่มเติม

อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะทางภาษานั้น อาจจัดได้ในชั้นอื่น ๆ อีก เช่น ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสรุปบทเรียน เป็นต้น

5. การวัดและประเมินผลการสอนภาษาไทย

การวัดและประเมินผลการเรียนวิชาภาษาไทยเป็นสิ่งสำคัญ และจัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลนี้มิใช่ทำเพื่อตัดสินว่านักเรียนผ่านการสอบวิชาภาษาไทยหรือไม่ ผลการเรียนเป็นที่น่าพอใจและอยู่ในระดับใด แต่การวัดและประเมินผลวิชาภาษาไทยควรคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการเรียน เนื้อหาและกระบวนการสอนในหมวดวิชาภาษาไทยด้วย เมื่อครูได้ศึกษาจนเข้าใจก็อาจจะวางแผนการวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายเนื้อหา และตัวผู้เรียนต่อไป

หลักการประเมินผลการเรียนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

การวัดและประเมินผลการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้เรียนจะต้องรู้จัก

นักเรียน เช่น ภูความสามารถของนักเรียน ภูผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในอดีต ภูความสนใจ ภูจุดบกพร่องและจุดเด่นในการเรียนของนักเรียน สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ และ จันตีมา พรหมโชติกุล (2525: 211-213) ได้กำหนดหลักการประเมินผลการเรียนวิชา ภาษาไทย ไว้มีดังนี้

1. การประเมินผลก่อนเรียน

การประเมินผลก่อนเรียนจะประเมินเริ่มต้นในแต่ละบท หรือแต่ละหน่วย การประเมินผลก่อนเรียนของรายวิชาภาษาไทยมีจุดประสงค์ดังนี้

1.1 เพื่อพิจารณาว่า นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนวิชา ภาษาไทยเพียงใด

1.2 เพื่อพิจารณาว่า ในการสอนควรจะจัดนักเรียนอยู่ในตำแหน่ง ใดของลำดับชั้นการสอน

1.3 เพื่อพิจารณาว่าควรมีส่วนใดของการเรียนรายวิชาภาษาไทยที่ นักเรียนพร้อมจะเรียนรู้

1.4 เพื่อเป็นการวัดพื้นฐานเบื้องต้นของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้รู้ว่า ในระหว่างการเรียนรู้นักเรียนมีการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างไร

1.5 เพื่อวางแผนการสอน โดยพิจารณาว่าจะต้องเริ่มต้นอย่างไรจึง จะเหมาะสมกับสภาพของนักเรียน

2. การประเมินผลระหว่างเรียน

การประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Evaluation) หรือการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน คือการประเมินผลความรู้ความสามารถของนักเรียน ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในระหว่างการเรียนของแต่ละหน่วย ซึ่งแต่ละหน่วยจะใช้ เวลาประมาณ 2 - 3 สัปดาห์ จุดประสงค์ที่อยู่ในแต่ละหน่วยจะต้องเรียงตามลำดับ ชั้นของการเรียนรู้ จุดประสงค์ใดที่นักเรียนไม่สามารถบรรลุ จะต้องมีการสอนซ่อมเสริม จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมินผลระหว่างเรียน คือ

1. ต้องการทราบว่า ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด
2. ต้องการทราบว่า ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนถึงขั้นตอน

ใดแล้ว

3. ต้องการทราบว่า ผู้เรียนบกพร่องในจุดประสงค์ใด
4. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือกลุ่มย่อย
5. เพื่อช่วยให้ใช้วัสดุการเรียน และวิธีการสอนที่ถูกต้อแก้ไขข้อบกพร่องการเรียนของนักเรียน
6. เพื่อใช้ข้อมูลจากการประเมิน นำมาปรับปรุงวิธีการสอน สื่อการสอนหรือลำดับชั้นการสอน

3. การประเมินผลรวม

การประเมินผลระหว่างเรียน เป็นการประเมินขณะที่การเรียนการสอนกำลังดำเนินอยู่ ส่วนการประเมินผลรวม (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดการสอนในแต่ละรายวิชาหรือโปรแกรมการสอน การประเมินผลรวมมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะศึกษาว่า

1. นักเรียนมีความรู้ทั้งสิ้นเท่าไร
2. นักเรียนเก่งหรืออ่อนวิชา/กลุ่มวิชาใด
3. จะต้องปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนโดยส่วนรวมในเรื่องใด

วิชาใด

วิธีวัดผลการเรียนการสอนภาษาไทย

การวัดและประเมินผลวิชาภาษาไทยสามารถทำได้หลายวิธี วิธีวัดผลต่าง ๆ ที่ควรนำมาใช้มีดังนี้ คือ (สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย 2523: 242-245)

1. การถาม - ทอนปากเปล่า
2. การสอบปากเปล่า
3. การสัมภาษณ์
4. การสนทนา
5. การอภิปราย
6. การประชุมกลุ่มย่อย
7. การสังเกต

8. การใช้แบบสอบถาม
9. การให้นักเรียนทำรายงานเสนอผลการค้นคว้า
10. การใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale)
11. การบันทึกพฤติกรรมทางภาษาของนักเรียน (Anecdotal record)
12. วัสดุโดยใช่แผนภูมิแสดงเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้ตั้งไว้
13. การสอบข้อเขียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการฝึกสอน

การฝึกสอนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ที่จะออกไปประกอบอาชีพครู เพราะฉะนั้นสถาบันฝึกหัดครูทั้งหลายจึงมีการเตรียมการในเรื่องนี้เป็นอย่างดี แม้กระนั้นนิสิตนักศึกษา ก็ยังประสบปัญหาในการฝึกสอนอยู่เสมอ ดังจะเห็นได้จากการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการฝึกสอนของนิสิตนักศึกษาในสถาบันฝึกหัดครูหลายแห่ง อันได้แก่ รายงานการวิจัยของ ประพนม เชนชัย (2518) ใ้ศึกษาเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" เพื่อศึกษาถึงปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และเปรียบเทียบปัญหาระหว่างนักศึกษาที่เข้าเรียนโดยมี วุฒิเดิม ม.ศ. 5 กับวุฒิเดิม ป.กศ.สูง และนักศึกษาที่เคยเป็นครูกับไม่เคยเป็นครู โดยใช่แบบสอบถามกับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ที่ทำการฝึกสอนในภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2518 จำนวน 170 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า โดยส่วนรวมนักศึกษาประสบปัญหาอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ปัญหาที่ประสบส่วนใหญ่เกี่ยวกับกระบวนการสอน อุปกรณ์ การสอน การจัดโครงการสอนของคณะ และการปกครองนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบปัญหาโดยจำแนกตามกลุ่มนักศึกษาแล้ว ปรากฏว่านักศึกษาที่เข้าเรียนโดยมีวุฒิเดิม ม.ศ.5 ประสบปัญหามากกว่านักศึกษาที่เข้าเรียนโดยมีวุฒิเดิม ป.กศ.สูง และนักศึกษาที่ไม่เคยเป็นครูมาก่อนประสบปัญหามากกว่านักศึกษาที่เคยเป็นครูมาแล้ว อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ

.01

นาศยา กัทรแสงไทย (2518) ใ้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนของศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร" เพื่อศึกษาปัญหาและการฝึกปฏิบัติการสอนของนักศึกษาในขณะที่ทำการสอนอยู่ นอกจากนั้นยังต้องการศึกษาปัญหาในการดำเนินงานฝึก

สอนของอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง และเปรียบเทียบปัญหาของประชากรทั้ง 3 กลุ่มนี้ด้วย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์นิเทศก์ 17 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 55 คน และนักศึกษา 57 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงมีประสบการณ์ทางการนิเทศการฝึกสอนน้อย และมีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก ทำให้ไม่มีเวลาให้คำแนะนำนักศึกษาฝึกสอนอย่างเพียงพอ ในการคัดเลือกตัวนักศึกษาฝึกสอนประสบปัญหาคือ นักศึกษาฝึกสอนต้องการไปอยู่กับกลุ่มเพื่อนของคนในโรงเรียนฝึกสอนเดียวกัน ทำให้มีจำนวนชั่วโมงสอนวิชาเอก-โทไม่ครบ ต้องไปสอนวิชาอื่นแทน อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนเห็นตรงกันว่า ปัญหาการฝึกสอนที่มีระดับมากได้แก่ ความสามารถในการสร้างข้อทดสอบ และการมีชั่วโมงสอนวิชาเอก-โทไม่ครบตามที่คณะกรรมการกำหนดไว้ ปัญหาการฝึกสอนที่อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนมีความเห็นแย้งกันคือ อาจารย์นิเทศก์เห็นว่าความสามารถหรือความสนใจในการเตรียมการสอนเป็นปัญหามาก แต่นักศึกษาฝึกสอนเห็นว่า เป็นปัญหาน้อย อาจารย์พี่เลี้ยงมีความเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงไม่มีใครมีความสัมพันธ์กันมากนัก นักศึกษาฝึกสอนยังมีบุคลิกภาพและการแต่งกายไม่เหมาะสม และเห็นว่าคณะกรรมการบริการอุปการณาคานโสตทัศนศึกษาให้แก่โรงเรียนฝึกสอนด้วย

พิศวง ชรรณพันทา (2519) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา" เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง เพื่อหาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตร และโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม 3 ชุดไปยังนักศึกษาจำนวน 187 คน อาจารย์นิเทศก์ 28 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 40 คน ในโครงการฝึกสอนปีการศึกษา 2518 ผลการวิจัยปรากฏว่านักศึกษาฝึกสอนมีปัญหาในด้านการจัดและการปกครองชั้นเรียน ปัญหาเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ขาดทักษะในการใช้ภาษา ส่วนปัญหาในด้านการสอนนั้น นักศึกษามีปัญหาในด้านการขาดทักษะในการเตรียมการสอน การวางแผนการสอน การเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การเลือกใช้วิธีสอน การจัดกิจกรรมและการใช้อุปกรณ์สำหรับปัญหาคานมมนุษย์สัมพันธ์ ปรากฏว่าอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงให้ความใกล้ชิดและความอบอุ่นแก่นักศึกษาฝึกสอนน้อยไป นอกจากนี้นักศึกษาฝึกสอนเองยังไม่สามารถประสานงานหรือร่วมมือกับกลุ่มเพื่อนนักศึกษาฝึกสอนด้วยกันได้เพียงพอ ส่วนปัญหาคานการประเมินผล

นักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าวิธีการประเมินผลการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยงยังไม่ถูกต้องและยุติธรรมพอ นักศึกษาฝึกสอนต้องการให้อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง นิเทศการสอน ให้นักศึกษาฝึกสอนด้วยความตั้งใจอย่างแท้จริงด้วย นอกจากนี้ขอให้อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงร่วมมือและประสานงานกันอย่างใกล้ชิดมากกว่านี้ เพื่อให้เกิดความถูกต้องและรวดเร็วในการดำเนินงานนิเทศและการประเมินผลการฝึกสอน

อัจฉรา ประไพตระกูล และคณะ (2520) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ของนิสิตคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2520" เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการฝึกสอนของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งคณะ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาในแง่ต่าง ๆ เพิ่มเติมอีกด้วย โดยใช้แบบสอบถามนิสิตฝึกสอนในปีการศึกษา 2520 จำนวน 441 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า ในการฝึกสอนนิสิตฝึกสอนมีปัญหาบ้างในค่านต่อไปนี้คือ การเตรียมและการดำเนินการสอน การคุมชั้นเรียน สื่อการสอน การจัดเตรียมงานของคณะ และปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียนตามลำดับ และที่ไม่เป็นปัญหาเลยก็คือ ค่านงานที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากการสอน อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน อาจารย์นิเทศก์ คำนิสิตและผู้ร่วมงาน และสถาบันฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นิสิตสายวิชาคณิตศาสตร์มีปัญหาบ้างเกี่ยวกับตัวนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบระยะแรกและระยะหลังการฝึกสอน นิสิตยังคงมีปัญหาบ้างในเรื่องเดิม แต่ความเป็นปัญหาน้อยลง นิสิตสายวิชาภาษาไทย ยังคงมีปัญหามากกว่านิสิตสายวิชาอื่นในค่านการจัดเตรียมงานของคณะ การเตรียมและดำเนินการสอน สื่อการสอน คำนิสิตและผู้ร่วมงาน และสถาบันฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

สุจรีต เพ็ชรขอบ และอัจฉรา ประไพตระกูล (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการการการนิเทศการฝึกสอนของนิสิตครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" เพื่อศึกษาความต้องการการการนิเทศการฝึกสอนของนิสิตชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ฝึกสอนในภาคต้น ปีการศึกษา 2520 และ 2521 และเปรียบเทียบความต้องการความช่วยเหลือจากอาจารย์นิเทศก์ของนิสิตทั้งสองกลุ่มนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามกับนิสิตฝึกสอนจำนวน 693 คน เป็นนิสิตชั้นปีที่ 4 ที่ฝึกสอนในภาคต้นปีการศึกษา 2520 จำนวน 390 คน นิสิตชั้นปีที่ 4 ที่ฝึกสอนในภาคต้น ปีการศึกษา 2521 จำนวน 303 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า โดยส่วนรวมแล้วนิสิตทั้งสองกลุ่มต้องการความช่วยเหลือจาก

อาจารย์นิเทศก์ในด้านต่าง ๆ พอประมาณ และนิสิตฝึกสอนในปีการศึกษา 2521 ต้องการความช่วยเหลือมากกว่านิสิตฝึกสอนปีการศึกษา 2520 ถ้าพิจารณาในด้านรายละเอียดแล้ว นิสิตทั้งสองกลุ่มต้องการความช่วยเหลือด้านเนื้อหาวิชาเป็นอันดับหนึ่ง ด้านวิธีการและเทคนิคการสอนเป็นอันดับรองลงมา และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างนิสิตทั้งสองกลุ่มเป็นรายชั้นแล้ว นิสิตฝึกสอนปีการศึกษา 2521 ต้องการความช่วยเหลือมากกว่าในด้านเนื้อหาวิชา เทคนิควิธีการสอน การปรับปรุงบุคลิกภาพค่านิยมและการปกครองชั้นเรียน และค่านิยมสัมพันธ ส่วนด้านอื่นนิสิตทั้งสองกลุ่มต้องการความช่วยเหลือพอ ๆ กัน

วิทยาลัยครูจันทระเกษม (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเรื่องทักษะการสอนที่เป็นปัญหาของนักศึกษาระดับ ป.กศ., ป.กศ.สูง และปริญญาตรี ใส่กลุ่มวิทยาลัยครูกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะที่เป็นปัญหาและหาลำดับของทักษะที่เป็นปัญหาของนักศึกษาฝึกสอนระดับ ป.กศ. ป.กศ.สูง และระดับปริญญาตรี และศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของทักษะการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามถามนักศึกษาวิทยาลัยครู 1,380 คน เป็นนักศึกษาวิทยาลัยครูในกลุ่มวิทยาลัยครูกรุงเทพทั้ง 6 วิทยาลัย ระดับ ป.กศ., ป.กศ.สูง และระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2521 ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาที่ออกฝึกสอน ปีการศึกษา 2521 นี้ โดยส่วนรวมแล้วมีปัญหาในด้านทักษะการสอนน้อย แต่ก็มีอยู่บ้าง ซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละระดับและในแต่ละวิชาเอกด้วย เช่นนักศึกษาฝึกสอนระดับ ป.กศ.สูง วิชาเอกภาษาไทย จะมีปัญหามากในทักษะการใช้อุปกรณ์การสอน สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการสอนที่สำคัญในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่สอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ต่างก็ให้ความสำคัญของทักษะการสอน ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่ต้องใช้ทั่วไปคือ ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน ทักษะการใช้กระดานดำ ทักษะการอธิบาย ทักษะการให้คำถาม ทักษะการใช้อุปกรณ์การสอน ทักษะการสรุปสัมพันธ์ ทักษะการเร้าความสนใจ ทักษะสร้างเสริมกำลังใจ ทักษะการวัดผล และทักษะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอน

นพพร ทานิชสุข (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ระหว่างมหาวิทยาลัยรามคำแหง กับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่" การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในต่าง ๆ คือ ด้านตัวนักศึกษา
ฝึกสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการปกครองชั้น ด้านอาจารย์นิเทศก์
ด้านอาจารย์พี่เลี้ยง และด้านโรงเรียนฝึกสอน และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการฝึกสอน
ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ระหว่างมหาวิทยาลัยรามคำแหง กับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรจาก 2 สถาบัน คือมหาวิทยาลัยรามคำแหง
และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยคัดเลือกนักศึกษาที่ออกทำการฝึกสอนในภาคแรกปีการ
ศึกษา 2524 จำนวน 78 คน และ 122 คน ตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบกรวยคำตอบ และแบบมาตราส่วน
ประเมินค่า จากการวิจัยผลปรากฏว่า นักศึกษาฝึกสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ส่วนมากประสบปัญหาการฝึกสอนไม่แตกต่างกัน
ส่วนที่แตกต่างกัน คือ นิสิตไม่สามารถนำวิธีสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อ
หาวิชา ทำบันทึกการสอนไม่ทันตามกำหนดเวลา ไม่สามารถปกครองชั้นเรียนให้มี
ระเบียบวินัยได้ในขณะที่ทำการสอน ไม่สามารถหาอุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับบท
เรียน นโยบายด้านการสอนของโรงเรียนมีความขัดแย้งกับนโยบายของการสอนของ
คณะ เช่นโรงเรียนเน้นในเนื้อหาวิชาการมากกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากรายงานการวิจัยที่ไต่ถามมานี้เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการฝึกสอน
ของสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ ในหลายสาขาวิชา สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการฝึกสอน
ของนิสิตนักศึกษาเฉพาะสาขาวิชาที่มี ดังเช่น สมพร สุขแสน (2517) ได้ทำการวิจัย
เรื่อง "ปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาฝึกสอน วิทยาลัยครูเพชรบุรี" มีวัตถุประสงค์
เพื่อศึกษาปัญหาการสอนสังคมศึกษาในต่าง ๆ เช่นความเข้าใจในหลักสูตร
การทำบันทึกการสอน และกิจกรรมการสอน การผลิตและการใช้อุปกรณ์การสอน ตลอดจน
จนการประเมินผล นอกจากนี้ยังได้ศึกษาถึงวิธีการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์และครูพี่
เลี้ยง ตลอดจนปัญหาของนักศึกษาฝึกสอนอันเกิดจากการนิเทศการสอนด้วย ผู้วิจัยได้ส่ง
แบบสอบถามไปยังตัวอย่างประชากรที่เป็นนักศึกษาฝึกสอน 198 คน อาจารย์นิเทศก์
17 คน และครูพี่เลี้ยง 155 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง
มีความเห็นสอดคล้องกันว่า นักศึกษาครมีปัญหาในการสอนวิชาสังคมศึกษา ในด้านความ
เข้าใจเนื้อหาในหลักสูตร การทำบันทึกการสอนและกิจกรรมการสอน การผลิตและใช้

อุปกรณ และการประเมินผล ในระดับปานกลาง แต่ความเห็นของนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าความสามารถในการสอนของคนอยู่ในระดับดี และระดับปานกลาง

พัชรินทร์ ลาวัณยกุล (2521) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนสาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาพลศึกษา ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์นิเทศก์ 11 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 39 คน และนิสิตฝึกสอน 61 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่นิสิตประสบในการฝึกสอนนั้นคือ การตั้งวัตถุประสงค์ในการสอนเชิงพฤติกรรม การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมกับกิจกรรมและสภาพนักเรียน มีปัญหาเรื่องอุปกรณและสถานที่ไม่เพียงพอ ตลอดจนการเก็บรักษา ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นกับอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง คือ อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง ไม่มีเวลาในการให้คำแนะนำนิสิตอย่างเพียงพอ และขาดการประสานกันในเรื่องเกี่ยวกับการฝึกสอนของนิสิต

ภัทนี ผาติกรวงษ์ (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาสุขศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและสำรวจข้อเท็จจริงที่เป็นอุปสรรคในการฝึกสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาสุขศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นอาจารย์นิเทศก์ 6 คน อาจารย์พี่เลี้ยงผู้สอนวิชาสุขศึกษา 40 คน และนิสิตฝึกสอนวิชาสุขศึกษา 70 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นิสิตฝึกสอนมีปัญหามากในเรื่อง การตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับกิจกรรม วัตถุประสงค์ และสภาพนักเรียนขาดการเตรียมตัว และตรวจตราอุปกรณการสอนก่อนและหลังสอน ปัญหาเกี่ยวกับการปกครองชั้น คือ จำชื่อนักเรียนได้ไม่ครบทุกคน และอาจารย์นิเทศก์ยังเห็นว่านิสิตฝึกสอนไม่มีเทคนิคและวิธีสอนสุขศึกษา ขาดความสามารถในการออกข้อสอบ ขาดความเข้าใจในเทคนิคการวัด และประเมินผลการเรียนของนักเรียน

วรภรณ์ ปะทะยศ (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาวิทยาศาสตร์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม

ไปยังอาจารย์พิเศษ 20 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 40 คน และนิสิตฝึกสอน 100 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่นิสิตประสบในการฝึกสอนคือ การขาดทักษะในการสอนและการวัดประเมินผลในวิชาวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร วิทยาศาสตร์ การขาดเครื่องมืออุปกรณ์วิทยาศาสตร์ในการทดลองความไม่สะดวกในการใช้ห้องปฏิบัติการ การที่นักเรียนไม่สนใจอ่านคู่มือปฏิบัติการก่อนเข้าทำการทดลอง การที่นิสิตมีความวิตกกังวลในการสอน และบุคลิกภาพ ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นกับอาจารย์พิเศษ และอาจารย์พี่เลี้ยง คือ อาจารย์พิเศษและอาจารย์พี่เลี้ยงขาดการประสานงานกันในเรื่องเกี่ยวกับการดูแลให้คำปรึกษาแก่นิสิตฝึกสอน และอาจารย์พี่เลี้ยงไม่เข้าดูการสอนเท่าที่ควร และไม่มีเวลาแนะนำนิสิตอย่างเพียงพอ

นอกจากนี้ยังมีการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการสอน ของนิสิตฝึกสอนด้วย คังที ศิริพร วีระโชติ (2519) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ของนิสิตฝึกสอน คณะครุศาสตร์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการผลิตและการใช้อุปกรณ์การสอนของนิสิตฝึกสอน คณะครุศาสตร์ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนิสิตฝึกสอนซึ่งเป็นตัวอย่างประชากรจำนวน 340 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นิสิตฝึกสอนผลิตอุปกรณ์การสอนขึ้นเอง ใช้ของโรงเรียนที่ฝึกสอน อุปกรณ์ที่นิสิตใช้มากที่สุดคือรูปภาพ ของจริง บัตรคำ แผนภูมิ ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตของนิสิตฝึกสอน คือ ไม่มีเวลา ขาดความรู้ และทักษะในการผลิต ส่วนปัญหาในการใช้อุปกรณ์การสอน คือ ไม่มีความรู้ และทักษะในการใช้ ไม่รู้กลวิธีในการสอดแทรกอุปกรณ์เข้าไปใช้ในบทเรียน

บุญยง บุญยะโวโรจน์ (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการใช้สื่อการสอนของนักศึกษาฝึกสอนวิทยาลัยครูพิบูลสงคราม" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้และการผลิตสื่อการสอน ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาฝึกสอน วิทยาลัยครูพิบูลสงครามที่มีต่อการใช้สื่อการสอน เพื่อประกอบการฝึกสอน ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนักศึกษาที่ผ่านการฝึกสอนแล้ว ของวิทยาลัยครูพิบูลสงครามจำนวน 180 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ผลิตสื่อการสอนขึ้นใจเอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเภทวัสดุ ใ้แก่บัตรคำ แผนภูมิ และสมมุติภาพ ส่วนสาเหตุที่นักศึกษาไม่ผลิตสื่อการสอน เนื่องจากขาดทุนทรัพย์ และยังมีปัญหาในเรื่องขาดความรู้ในการผลิตสื่อการสอน สื่อการสอนที่นักศึกษาใช้มากเป็นประเภทวัสดุ ใ้แก่ บัตรคำ รูปภาพ และของจริง ที่ใช้น้อยที่สุดเป็นวัสดุสำหรับฉาย ใ้แก่

ภาพยนตร์ फिल्मสตริป และสไลด์

จากผลการวิจัยในประเทศไทยซึ่งทำมาแล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะเดียวกัน คือจะศึกษาถึงปัญหาของอาจารย์ในเทศก์ และนิสิตฝึกสอนซึ่งผลการวิจัยส่วนใหญ่ก็คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ อาจารย์ในเทศก์ส่วนมากจะประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดประสบการณ์ทางการนิเทศการสอน และมีงานต้องรับผิดชอบมาก ทำให้ไม่มีเวลาให้คำแนะนำกับนิสิตฝึกสอนอย่างใกล้ชิด สำหรับนิสิตฝึกสอนส่วนมากประสบปัญหาเกี่ยวกับ การทำบันทึกการสอน การเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การปกครองนักเรียน และการใช้สื่อการสอน

สำหรับในต่างประเทศก็มีผู้ศึกษาทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการฝึกสอนได้แก่ งานวิจัยของ เวย์ (Way 1950: 132-135) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาถึงความยุ่งยากของนักศึกษาครู และครูใหม่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงเกี่ยวกับการศึกษาครู ของวิทยาลัยครูรัฐแอปปาลาเชียน" ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาถึงปัญหาและความยุ่งยากในการสอนของนักศึกษาฝึกสอน และครูใหม่ โดยส่งแบบสอบถามไปยังนักศึกษาฝึกสอนจำนวน 132 คน อาจารย์ในเทศก์ 38 คน และครูซึ่งเริ่มทำการสอนมีแรกจำนวน 95 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกสอนและครูใหม่มีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับ การวางแผนการสอน เทคนิคการสอน การควบคุมดูแลกิจกรรม การปรับตัว มนุษยสัมพันธ์ การวัดผล สำหรับด้านส่วนตัว ได้แก่ทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพ และบุคลิกลักษณะส่วนตัว ส่วนปัญหาที่นักศึกษาฝึกสอนประสบในขณะที่ฝึกสอน ได้แก่ การควบคุมระเบียบวินัยนักเรียน การจูงใจและการตอบสนองนักเรียน การจูงใจและกตพรตอบสนองนักเรียน การจัดกิจกรรม ความรู้ในเนื้อหาวิชา วัสดุการสอน ตลอดจนวิธีดำเนินการสอน

ดิลเลย์ (Dilley 1953: 51-55) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาของกลุ่มนักศึกษาครูในสาขาวิชาประถมศึกษา เพื่อนำไปปรับปรุงการฝึกหัดครูในมหาวิทยาลัยอินเดียนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหา และวิเคราะห์ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนสาขาประถมศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงการฝึกหัดครูของมหาวิทยาลัยอินเดียนา ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการส่งแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล จากนักศึกษาฝึกสอนจำนวน 47 คน และอาจารย์ในเทศก์

จำนวน 47 คน ผลการวิจัยพบว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาฝึกสอนมากที่สุด
ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการสอน การปรับตัว ปัญหาที่นักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย
แต่อาจารย์นิเทศก์เห็นว่าเป็นปัญหามาก ได้แก่ การใช้เสียง การจัดชั้นเรียน และการ
เตรียมการสอน ปัญหาที่นักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าเป็นปัญหามาก แต่อาจารย์นิเทศก์เห็นว่า
เป็นปัญหาน้อย ได้แก่การกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจรวมกิจกรรมการเรียนการ
สอน ความบกพร่องในเรื่องเนื้อหาวิชา และการหาอุปกรณ์การสอน

สมิท (Schmidt 1973: 3469A-3470A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การฝึกสอน

การวางนโยบาย ข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ ตามบทบาทในวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอน
และครูที่เลี้ยง ในทัศนะของครูใหญ่และครูทั่วไปในรัฐโอไฮโอ" โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อจะสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ควรจัดให้นักศึกษาในระหว่าง
การฝึกสอน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม 2 ชุด ชุดหนึ่งถามครูใหญ่ของโรงเรียนต่าง ๆ ใน
รัฐโอไฮโอ อีกชุดหนึ่งใช้ถามครูที่ครูใหญ่เป็นผู้เลือกให้ตอบ ผลของการวิจัยพบว่า การ
มีการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาฝึกสอนและครูที่เลี้ยง ประสบการณ์ที่มีคุณ
ค่ายิ่งต่อการฝึกสอนคือ การวางแผนการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม การจัดและ
ดูแลห้องเรียน การวัดผลนักเรียน การสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอน การพบปะ
และฝึกฝนทางวิชาการ การแนะนำนักเรียน การปรับปรุงหลักสูตร การให้คำปรึกษา
นักศึกษาฝึกสอน การประชุมนิเทศนักศึกษาฝึกสอน และการประเมินผลการฝึกสอน ผู้วิจัย
ได้เสนอแนะว่าครูที่เลี้ยงควรประชุมนิเทศ นักศึกษาฝึกสอนให้เข้าใจวิธีการปฏิบัติงานใน
โรงเรียน ควรแบ่งความรับผิดชอบในฐานะเป็นครูประจำชั้นให้นักศึกษาฝึกสอนที่ละน้อย
ในขณะที่เทศการสอนในห้องเรียน ครูที่เลี้ยงควรมีส่วนร่วมให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่
นักเรียน ครูที่เลี้ยงควรให้ความเชื่อมั่นนักศึกษาฝึกสอนในฐานะเพื่อนร่วมงาน และในการ
ประเมินผลการฝึกสอน ควรมีหลักการและคำนึงถึงความยุติธรรม

แอสบี้ (Ashby 1973: 2428 A - 2429 A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง

"บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ตามความคาดหวัง ของอาจารย์ที่เลี้ยง นิสิตฝึกสอน และ
อาจารย์นิเทศก์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ ผู้วิจัยได้ส่ง
แบบสอบถามไปยังอาจารย์ที่เลี้ยง 67 คน อาจารย์นิเทศก์ 13 คน และนักศึกษาฝึกสอน
63 คน และยังใช้วิธีการสัมภาษณ์อาจารย์ที่เลี้ยง 10 คน นิสิตฝึกสอน 10 คน และ

อาจารย์นิเทศก์ 5 คน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์มีความเห็นว่าควรให้อาจารย์นิเทศก์โคตรวจโครงการสอน และบันทึกการสอนของนิสิตฝึกสอน และให้อาจารย์นิเทศก์ใช้วิธีโอ-เทป เป็นเครื่องมือในการประเมินผลนิสิตฝึกสอน ทั้งอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ที่เลี้ยง และนิสิตฝึกสอนมีความเห็นตรงกันว่า อาจารย์นิเทศก์ควรออกนิเทศกนิสิตฝึกสอนสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง

ริส (Reese 1976: 5213 A - 5214 A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการประเมินผลการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์ที่เลี้ยง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มต่าง ๆ ที่ร่วมกันปฏิบัติงานในโครงการฝึกสอน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล และส่งแบบสอบถามไปยังนิสิตฝึกสอนระดับประถมศึกษา 9 คน ระดับมัธยมศึกษา 18 คน อาจารย์ที่เลี้ยง ระดับประถมศึกษา 10 คน ระดับมัธยมศึกษา 21 คน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา 6 คน และอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา 9 คน ผลการวิจัยพบว่า ในระดับประถมศึกษา นิสิตฝึกสอนรู้สึกว่อาจารย์ที่เลี้ยงไม่สนใจที่จะปฐมนิเทศให้นิสิตฝึกสอนไครูจกโรงเรียนและชุมชน หน้าที่ความรับผิดชอบในห้องเรียน ชมเชยและให้กำลังใจ ไม่สนใจคุณภาพการสอน และแนะนำอย่างมีระบบ ส่วนครูใหญ่มีความเห็นว่า อาจารย์ที่เลี้ยงควรสังเกตการสอน เพื่อนำมาวิเคราะห์เตรียมแก้ไขในครั้งต่อไป สำหรับอาจารย์ที่เลี้ยงมีความเห็นว่า ควรจะมีการสาธิตการสอนตามแบบธรรมชาติ และคุณภาพการสอนอย่างมีแบบแผน ในระดับมัธยม นิสิตฝึกสอนมีความเห็นว่า อาจารย์ที่เลี้ยงไม่สนใจที่จะแนะนำให้เข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่นิสิตฝึกสอนเกี่ยวข้องกับระหว่างฝึกสอน ไม่สนใจมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่นิสิตฝึกสอน ไม่จัดการปฐมนิเทศให้นักศึกษาไครูจกโรงเรียนและชุมชน ไม่แนะนำการจัดห้องเรียน การวางแผนระยะสั้น ระยะยาว สาธิตวิธีสอนแบบต่าง ๆ สังเกตการสอนอย่างมีระบบ วิเคราะห์พฤติกรรมการสอน ชมเชยและให้กำลังใจ ชี้แจงให้นิสิตเข้าใจ และเห็นชอบพร้อมใจในการสอนของตน พร้อมทั้งให้ขอเสนอแนะ ส่วนอาจารย์ที่เลี้ยงเห็นว่า ควรมีการสาธิตการสอนในห้องเรียนตามสภาพความเป็นจริง ควรแจ้งให้นิสิตฝึกสอนทราบถึงหน้าที่และความรับผิดชอบ แนะนำให้สังเกตการสอน สำหรับอาจารย์ใหญ่มีความเห็นว่า อาจารย์ที่เลี้ยงควรสาธิตการสอนในสภาพที่เป็นจริง และนิเทศบ่อยครั้ง

เฮิร์ท (Hurd 1978: 1491 A) ได้ศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้าสถาบันต่าง ๆ โดยมีความมุ่งหมายที่จะค้นหาความสำคัญ ตามลำดับก่อนหลัง ที่เกี่ยวกับการฝึกสอน ผู้วิจัยได้ศึกษาจากคน 3 กลุ่ม คือ ผู้อำนวยการในวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ผู้บริหารโรงเรียนชุมชน ครูใหญ่โรงเรียนชนบทที่อยู่ในโครงการฝึกสอนของมหาวิทยาลัย เท็กซัส จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า หัวหน้าสถานศึกษาเหล่านั้นได้แสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญตามลำดับ คือ ความสามารถในการสอน และความมีมนุษยสัมพันธ์ของนักศึกษาฝึกสอน อาจารย์ที่เลี้ยงเต็มใจและยอมรับในความสามารถของนักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์มีความรู้ความสามารถในการนิเทศและมีประสบการณ์ในการเป็นผู้นำในโรงเรียนทัศนคติของอาจารย์ที่เลี้ยงและความอุดมสมบูรณ์ของนักเรียน กิจกรรมและความสัมพันธ์กับนักเรียนในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกสอน การดำเนินงานของศูนย์กลางของครู การบริหารให้การศึกษาระหว่างการสอนของสถาบันฝึกสอน

จากผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ จะเห็นได้ว่าลักษณะของงานวิจัยส่วนใหญ่จะคล้ายคลึงกัน คือ จะทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน การฝึกสอนของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าในเรื่องวิธีดำเนินงาน เพื่อหาหนโยบายที่เหมาะสมสำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการฝึกสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย